

Statens jordbruksverks författningssamling

ISSN 1102-0970

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om försöksdjursverksamhet;

beslutade ange datum.

Statens jordbruksverk föreskriver,^{1,2} med stöd av 1 kap. 2 §, 5 kap. 1 och 3 §§, 7 kap. 1–7, 10, 12, 30 samt 32 §§, 8 kap. 12 a § och 11 kap. 2 § djurskyddsförordningen (2019:66), följande.

Dessutom beslutar Jordbruksverket följande allmänna råd.

Innehåll

1 kap. Inledande bestämmelser	7
2 kap. Verksamhetstillstånd, godkännande av försöksdjursanläggningar och etiskt godkännande av djurförsök	15
Verksamhetstillstånd	15
Ansökan om verksamhetstillstånd.....	16
Godkännande av försöksdjursanläggning	16
Ansökan om godkännande av försöksdjursanläggning.....	16
Etiskt godkännande av djurförsök.....	17
Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök	17
Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök för framställning av genetiskt modifierade djur.....	19
Undantag från kravet på verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök för djur som tillfälligt används i djurförsök.....	20
Undantag för etiskt godkännande av djurförsök för fritt levande vilda djur eller förvildade tamdjur.....	20
Undantag från verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök vid ringmärkning	21

¹ Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj>, Celex 32015L1535), anmälningnummer **XX**.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål (EUT L 276, 20.10.2010, s. 33, Celex 32010L0063).

**SJVFS Ange
nummer**

**Saknr Ange
nummer**

Utkom från trycket
ange datum

SJVFS ange nummer

Undantag från verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök för djurparksdjur	21
Undantag från verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök för djur i undervisning	22
Undantag från kravet på utbildning, journalföring och rapportering av uppgifter	23
3 kap. Ansvarsfördelning inom försöksdjursverksamhet.....	23
Föreståndarens ansvar	23
Försöksdjursveterinärens eller expertens ansvar.....	24
Försöksledarens ansvar	25
Tillståndshavarens ansvar.....	26
4 kap. Rapportering av användning av djur i försöksdjursverksamhet	26
5 kap. Djurskyddsorgan.....	28
Djurskyddsorganets syfte och sammansättning	28
Djurskyddsorganets uppgifter	28
6 kap. Utbildning och kompetens inom försöksdjursverksamhet.....	29
Krav på utbildning och kompetens.....	29
Utökade krav på utbildning och kompetens	30
Krav på utbildningens innehåll.....	31
Krav på fortlöpande vidareutbildning	32
Utbildningskrav vid märkning av försöksdjur	32
Undantag från utbildningskrav	33
7 kap. Planering inför djurförsök	33
Djurförsök får inte utföras om det finns godkända alternativ till djurförsök	33
Syfte med djurförsöket	33
Utformning av djurförsök.....	34
Samråd om ansökan om etiskt godkännande av djurförsök	34
Information till personal i samband med djurförsök	35
Avbrytnings- och slutpunkt för djurförsöken.....	35
8 kap. Åtgärder under och efter djurförsök	35
Tillsyn under djurförsök.....	35
Bedövning i syfte att begränsa fysiskt och psykiskt lidande.....	36
Åtgärder vid infångande av fritt levande vilda djur eller förvildade tamdjur	36

Åtgärder i samband med avslutandet av ett djurförsök.....	36
Bevarande av etiskt godkännande av djurförsök.....	37
Återanvändning	37
Utplacering i hem och frisläppning efter djurförsök.....	37
9 kap. Särskilda bestämmelser för immunisering, antikroppsproduktion och akut toxicitet.....	38
Immunisering, produktion av antikroppar, framkallande av ledsjukdomar och autoimmuna sjukdomsmodeller	38
Tester för att fastställa akut toxicitet.....	39
10 kap. Avlivning av försöksdjur	39
Avlivningsmetoder	40
Narkosmedel och andra avlivningspreparat	42
Koldioxid.....	43
Halsdislokation.....	44
Slag mot huvudet.....	44
Dekapitering	44
Inerta gaser (argon och kväve)	44
Avlivning med skjutvapen	44
Avblodning.....	45
Hjärnstamsstick	45
Hypotermisk chock	45
Bedövning inför avlivning	45
Fixering vid bedövning	47
Kontroll av bedövning.....	47
Narkosmedel som bedövning	47
Mekanisk bedövning	47
Slag mot huvudet som bedövning	48
Elektrisk bedövning.....	48
Koldioxidbedövning.....	49
11 kap. Krav på destinationsuppfödning och användning av icke destinationsuppfödda djur.....	50
Herrelösa eller förvildade tamdjur	51
Användning av vilda djur i försök.....	51
Primater och andra hotade djur	51
12 kap. Identitetsmärkning av försöksdjur.....	53

SJVFS ange nummer

Identitetsmärkning av primat, hund, katt och kanin.....	53
Märkningsmetoder	53
13 kap. Journalföring	54
Journaler över djur.....	54
Information om hundar, katter och primater	55
Bevarande av journaler och individuell dokumentation.....	56
14 kap. Försöksdjursanläggningars utformning och funktion.....	56
Anläggningens utformning.....	56
Instruktioner för anläggningen	57
Utrymmen där försöksdjur vistas	58
Isolerings- och sjukutrymmen.....	58
Lokaler där djurförsök utförs	58
Utrymmen för rengöring, disk och lagring av foder	59
Ventilation och luftföroreningar.....	59
Temperatur och väderförhållanden	59
Belysning och fotoperioder	60
Ljud, buller och vibrationer.....	60
Larm och reservkraftsystem för mekaniska fel och strömavbrott.....	60
15 kap. Skötsel och hållande av försöksdjur	61
Daglig tillsyn	61
Grupphållning.....	61
Inredning och berikning	62
Inkompatibla arter	63
Uppfödning.....	63
Foder och vatten.....	63
Undantag från krav på skötsel och hållande.....	64
16 kap. Särskilda bestämmelser för mus, råtta, gerbil, hamster och marsvin	64
Undantag till grupphållning	65
Inredning och berikning	65
Foder.....	65
Luftfuktighet.....	65
Utrymmeskrav	65
17 kap. Särskilda bestämmelser för kanin	69

Inredning	69
Foder.....	70
Uppfödning.....	70
Utrymmeskrav	70
18 kap. Särskilda bestämmelser för katt	71
Tillsyn.....	71
Grupphållning.....	71
Inredning och berikning	71
Uppfödning.....	72
Utrymmeskrav	72
19 kap. Särskilda bestämmelser för hund	72
Inredning	73
Uppfödning.....	73
Utomhusutrymme	73
Utrymmeskrav	73
20 kap. Särskilda bestämmelser för iller	74
Inredning	74
Uppfödning.....	74
Temperatur	74
Utrymmeskrav	75
21 kap. Särskilda bestämmelser för primater.....	75
Tillsyn.....	75
Grupphållning.....	75
Inredning och berikning	75
Uppfödning.....	76
Utomhusutrymme	76
Undantag för utomhusutrymme	76
Utrymmeskrav	76
22 kap. Särskilda bestämmelser för nötkreatur, får, get, gris och hästjur.....	78
Undantag från grupphållning.....	78
Utomhusutrymme	79
Utrymmeskrav	79
23 kap. Särskilda bestämmelser för vissa fåglar.....	81

SJVFS ange nummer

Inredning och berikning	81
Utrymmeskrav	81
24 kap. Särskilda bestämmelser för groddjur, marklevande ormar och vattenlevande sköldpaddor	87
Inredning och berikning	87
Miljö och klimatreglering.....	88
Utrymmeskrav	88
25 kap. Särskilda bestämmelser för fisk.....	90
Vattenvolym, yta, djup och flöde	90
Grupphållning.....	91
Berikning och inredning	91
Uppfödning.....	91
Vattenförsörjning och vattenkvalitet	91
Syrehalt, kväveföreningar, koldioxid, pH och salthalt.....	92
Temperatur och belysning	92
Utfodring och hantering	92
Särskilda bestämmelser för hållande av zebrafisk	93
Belysning för zebrafisk	93
Vattenvolym och djurtäthet för zebrafisk.....	93
26 kap. Särskilda bestämmelser för bläckfisk	93
Vattenförsörjning och vattenkvalitet	94
Förhindrande av rymning	94
Belysning.....	94
Föda	94
Berikning och hantering	94
Utrymmeskrav	95
27 kap. Övriga bestämmelser	97
Undantag	97
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	98

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Grundläggande bestämmelser om försöksdjursverksamhet finns i 7 kap. djurskyddslagen (2018:1192) och i 7 kap. djurskyddsförordningen (2019:66).

2 § Föreskrifter om den djurförsöksetiska prövningen finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2025:XX) om djurförsöksetisk prövning.

3 § I dessa föreskrifter används följande begrepp med nedan angiven betydelse.

Begrepp	Betydelse
3R-principen	Principen för att ersätta (replace) djurförsök med djurförsöksfria eller helt djurfria metoder, att minska (reduce) antalet djur i djurförsök och förfina (refine) användningen av djur i djurförsök för att minska deras lidande eller öka deras välfärd.
Adjuvans	Medel som förstärker effekten av annan behandling eller motsvarande.
Anka	Djur tillhörande arten <i>Anas platyrhynchos domesticus</i> .
Ascitesmetod	In vivo-teknik som innebär odling i bukhålan av hybridom med förmåga att bilda monoklonala antikroppar.
Avbrytningspunkt	Den i förväg satta gränsen för ett djurs lidande då djuret av djurskyddsskäl ska tas ur ett djurförsök oavsett om försökets slutpunkt har uppnåtts.
Babian	Djur tillhörande släktet <i>Papio</i> .
Blåmes	Djur tillhörande arten <i>Cyanistes caeruleus</i> .
Bläckfisk	Djur tillhörande klassen <i>Cephalopoda</i> .
Destinationsuppfödning	Uppfödning av djur avsedda för att användas i djurförsök.

SJVFS ange nummer

Begrepp

Betydelse

Djurförsök

Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 1 kap. 4 § djurskyddslagen.

Djurhållare

Fysiska eller juridiska personer som enligt avtal eller lag ansvarar för eller handhar försöksdjur, oavsett om detta sker stadigvarande eller tillfälligt.

Djurhälsopersonal

Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 1 kap. 4 § lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Djurskyddsorgan

Organ som enligt 7 kap. 7 § första stycket 4 djurskyddslagen ska finnas vid försöksdjursverksamhet.

Djurutrymme

Stall, bur, terrarium, akvarium, voljär eller annan behållare, rum, inhägnad eller annat avgränsat utrymme, där djur hålls.

Dödsalleapa

Djur tillhörande släktet *Saimiri*.

Duva

Djur som tillhör arten *Columba livia domesticus*.

Etologi

Person med examen inom zoologi eller husdjursvetenskap med etologisk inriktning. Etologen ska dessutom ha erfarenhet av primatetologiskt arbete.

Expert

Sådan person med särskild kompetens som avses i 7 kap. 7 § första stycket 2 djurskyddslagen och som är anställd vid eller knuten till försöksdjursverksamhet.

Fjäderfä

Domesticerade fåglar av grupperna kalkoner (*Meleagridae*), ankor (*Anatinae*), gäss (*Anser*), vaktlar (*Coturnix*)

	och pärlhöns (<i>Numididae</i>), samt höns (<i>Gallus gallus</i>).
Formell kompetens	Legitimation eller godkännande som djurhälsopersonal, inklusive vidareutbildning inom yrket.
Får	Djur tillhörande arten <i>Ovis aries</i> .
Fölningsbox	Box för sto med föl fram till fölets avvänjning.
Föreståndare	Sådan föreståndare som avses i 7 kap. 7 § första stycket 1 djurskyddslagen och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 7 kap. 2 § samma lag för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.
Försöksdjur	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 1 kap. 3 § djurskyddslagen.
Försöksdjursanläggning	En anläggning, byggnad, grupp av byggnader eller andra lokaler för försöksdjursverksamhet som kräver tillstånd enligt 7 kap. 2 § djurskyddslagen och som har godkänts av Jordbruksverket. Försöksdjursanläggningar inkluderar även laboratorielokaler och andra utrymmen där djurförsök utförs. Även utrymmen som inte är helt slutna eller under tak samt flyttbara anläggningar omfattas av definitionen.
Försöksdjursveterinär	Sådan veterinär som avses i 7 kap. 7 § första stycket 2 djurskyddslagen och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 7 kap. 2 § samma lag för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.

SJVFS ange nummer

Försöksledare	Den person som ska anges som sökande på ett etiskt godkännande för djurförsök och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 7 kap. 2 § djurskyddslagen för att utföra de uppgifter som anges i dessa föreskrifter.
Försöksåtgärd	En åtgärd som djuret utsätts för i avsikt att uppnå syftet med djurförsöket, inklusive åtgärder som inte vållar djuret smärta, lidande, ångest eller bestående men.
Förvaring	Hållande av försöksdjur där försöksdjuren varken föds upp, används i djurförsök eller tillhandahålls.
Genetiskt förändrade djur	Genetiskt modifierade djur samt djur med spontana mutationer.
Genetiskt modifierade djur	Djur med förändrad arvsmassa där det genetiska materialet har ändrats genom gentekniska, kemiska eller andra liknande metoder inklusive avel med sådana djur.
Gerbil	Djur tillhörande arten <i>Meriones unguiculatus</i> .
Get	Djur tillhörande arten <i>Capra aegagrus hircus</i> .
Gris	Djur tillhörande arten <i>Sus scrofa domesticus</i> .
Grovfoder	Stråfoder som vanligtvis utgörs av gräs, hö, hösilage, ensilage eller halm.
Gråsparv	Djur tillhörande arten <i>Passer domesticus</i> .
Guldhamster	Djur tillhörande arten <i>Mesocricetus auratus</i> .

Grön markatta	Djur tillhörande arten <i>Chlorocebus aethiops</i> .
Gås	Djur tillhörande arten <i>Anser anser domesticus</i> .
Halvakvatiska groddjur	Groddjursarter som är anpassade till ett liv i vatten, men som har behov av att också vistas på land.
Hamster	Djur tillhörande underfamiljen <i>Cricetinae</i> .
Helakvatiska groddjur	Groddjursarter som är helt anpassade till ett liv i vatten.
Hotade arter	De arter som anges i bilaga A till rådets förordning (EG) nr 338/97 ³ och som inte omfattas av tillämpningsområdet för artikel 7.1 i den förordningen.
Hund	Djur tillhörande arten <i>Canis lupus familiaris</i> .
Hybridom	Cellkultur framställd genom sammansmältning av en specifik antikroppsbildande lymfocyt och en tumörcell (plasmacell från myelom), med förmåga till ständig förökning under samtidig bildning av monoklonala antikroppar.
Hypotermisk chock	Avlivningsmetod där djuret utsätts för en snabb och kontrollerad nedkylning.
Hästdjur	De domesticerade formerna av djur tillhörande <i>Equus sp.</i> (det vill säga häst, åsna, mula och mulåsna).
Icke-mänsklig primat	Alla primater utom människor, människoapor och gibboner.
Iller	Djur tillhörande arten <i>Mustela putorius furo</i> .
Immunisering	Tillförsel av ett immunogent ämne det vill säga ett ämne som förmår

³ Rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skydd av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (EGT L 61, 3.3.1997, s.1, Celex 31997R0338)

SJVFS ange nummer

	inducera ett immunsvär och som ges i syfte att aktivera immunsystemet.
Invasiva märkningsmetoder	Märkningsmetoder där man tränger in i kroppen eller utför ett kirurgiskt ingrepp.
Kalkon	Djur tillhörande arten <i>Meleagris gallopavo</i> .
Kalv	Ett nötkreatur som är högst sex månader gammalt.
Kanin	Djur tillhörande arten <i>Oryctolagus cuniculus</i> .
Karantän	En period då nyligen införda eller återinförda djur hålls skilda från anläggningens övriga djur.
Katt	Djur tillhörande arten <i>Felis catus</i> .
Kinesisk dvärghamster	Djur tillhörande arten <i>Cricetus griseus</i> .
Krabbmakak	Djur tillhörande arten <i>Macaca fascicularis</i> .
L-verksamhet	Klassificering av verksamhet med genetiskt modifierade mikroorganismer med nödvändig skyddsnivå 2.
Lidande	Fysiskt eller psykiskt lidande orsakat av till exempel smärta, obehag, ångest, rädsla, bestående men eller förhindrande av att uttrycka naturligt beteende.
Makak	Djur tillhörande släktet <i>Macaca</i> .
Markatta	Djur tillhörande släktet <i>Cercopithecus</i> .
Marklevande groddjur	Groddjursarter som är helt anpassade till ett liv på land och som huvudsakligen uppehåller sig på marken.
Marklevande ormar	Ormarter som är anpassade till ett liv på marken eller nedgrävda i marken, men som tillfälligtvis kan

	klättra i växter, på klippor och dylikt.
Marsvin	Djur tillhörande arten <i>Cavia porcellus</i> .
Monoklonal	Härstammande från en klon av antikroppsproducerande celler.
Mus	Djur tillhörande arten <i>Mus musculus</i> .
Nötkreatur	Djur tillhörande arten <i>Bos taurus</i> .
Personal inom djurens hälso- och sjukvård	Djurhälsopersonal samt övrig personal som är yrkesverksamma inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälso-personalen.
Polyklonal	Härstammande från många kloner av antikroppsproducerande celler.
Populärvetenskaplig sammanfattning	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 7 kap. 8 § djurskyddsförordningen.
Primat	Djur tillhörande ordningen <i>Primates</i> undantaget människor.
R-verksamhet	Klassificering av verksamhet med genetiskt modifierade mikroorganismer med nödvändig skyddsnivå 3 eller 4.
Reell kompetens	Praktisk kunskap och förmåga att självständigt utföra på ett säkert sätt.
Riskklass	Den klass en mikroorganism eller ett smittämne hänförs till när den klassificerats utifrån sin förmåga att orsaka infektion och hur allvarliga följderna kan bli.
Rhesusapa	Djur tillhörande arten <i>Macaca mulatta</i> .
Rovdjur	Djur tillhörande ordningen <i>Carnivora</i> , såsom kattdjur, hunddjur, och mårddjur, men även andra predatorer.

SJVFS ange nummer

Råtta	Djur tillhörande arten <i>Rattus norvegicus</i> .
Sedera	Att ge läkemedel med lugnande effekt.
Slutpunkt	Det planerade tillfället för avslutande av ett djurförsök när inga ytterligare observationer ska göras för försöket i fråga eller, när det gäller nya genetiskt modifierade djurstammar, när man inte längre kan observera eller förvänta sig att avkomman upplever lidande i lika stor eller större utsträckning än ett nålstick.
Stare	Djur tillhörande arten <i>Sturnus vulgaris</i> .
Strömedel	Uppsugande bottenmaterial.
Svårhetsgrad	Svårhetsgrad är graden av lidande hos djuret under försöket och kan vara ringa, måttlig, avsevärd, terminal och terminal-organ.
Talgoxe	Djur tillhörande arten <i>Parus major</i> .
Tamhöns	Djur tillhörande arten <i>Gallus gallus domesticus</i> .
Tamariner	Djur tillhörande släktet <i>Saguinus</i> .
Terrarium	Ett förvaringsutrymme med ett klimat som är särskilt anpassat till de djur som hålls där.
Tillhandahållande	Försäljning eller annan leverans av försöksdjur från någon annan än den som har fött upp djuren.
Tillståndshavare	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 7 kap. 4 § 1 djurskyddslagen.
Toxicitet	Grad av giftverkan.
Trädlevande groddjur	Groddjursarter som är helt anpassade till ett liv på land och som huvudsakligen uppehåller sig

	klättrande i grenar, bladväxter, vass och dylikt.
Tättingar	Djur tillhörande ordningen <i>Passeriformes</i> .
Vaktel	Djur tillhörande arten <i>Coturnix coturnix</i> .
Vattenlevande sköldpaddor	Sköldpaddsorter som är anpassade till ett liv i vatten, men som har behov av att också vistas på land.
Verksamhetstillstånd	Begreppet har i dessa föreskrifter samma betydelse som i 7 kap. 2 § djurskyddslagen.
Veterinär	Den som är behörig att utöva veterinäryrket enligt lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård
Vit silkesapa	Djur tillhörande arten <i>Callithrix jacchus</i> .
Zebrafink	Djur tillhörande arten <i>Taeniopygia guttata</i> .
Zebrafisk	Djur tillhörande arten <i>Danio rerio</i> .
Återanvändning	Användning av ett djur i två eller flera oberoende djurförsök trots att ett annat djur då kunde ha valts.

2 kap. Verksamhetstillstånd, godkännande av försöksdjursanläggningar och etiskt godkännande av djurförsök

Verksamhetstillstånd

1 § Bestämmelser om verksamhetstillstånd finns även i 7 kap. 2–7 §§ djurskyddslagen.

2 § Utöver det som anges i 7 kap. 1 och 6 §§ djurskyddsförordningen krävs verksamhetstillstånd enligt 7 kap. 2 § djurskyddslagen och etiskt godkännande av djurförsök enligt 7 kap. 9 § första stycket djurskyddslagen från en regional djurförsöksetisk nämnd för försök med

1. däggdjursfoster och fågelfoster från och med sista tredjedelen av deras normala utveckling,
2. yngel som själva intar föda, samt

SJVFS ange nummer

3. alla tidigare utvecklingsstadier av ryggradsdjur och bläckfisk om de riskerar att orsakas lidande i ett senare skede.

3 § Ett verksamhetstillstånd är giltigt i högst fem år.

Ansökan om verksamhetstillstånd

4 § En ansökan om verksamhetstillstånd enligt 7 kap. 2 § djurskyddslagen ska skickas till Jordbruksverket och innehålla följande uppgifter:

1. Sökandens namn och personnummer samt kontaktuppgifter. Om sökanden är en juridisk person ska den juridiska personens organisationsnummer, ställföreträdarens personnummer och kontaktuppgifter anges.

2. Sökandens eller i tillämpliga fall ställföreträdarens befattning och på vilket sätt som denna i sin roll inom organisationen har inflytande över verksamhetens organisation, ekonomi och personal.

3. Typ av verksamhet eller vilka verksamheter som ansökan avser.

4. Beskrivning av den eller de verksamheter som ansökan avser.

5. De djurarter som avses användas och hållas inom verksamheten.

6. På vilket sätt försöksdjuren ska hållas.

7. Namn på och kontaktuppgifter till utsedd föreståndare. Därutöver ska föreståndarens utbildning och kompetens styrkas.

8. Namn på och kontaktuppgifter till utsedd försöksdjursveterinär, eller i tillämpliga fall expert. Därutöver ska försöksdjursveterinärens, eller i tillämpliga fall expertens, utbildning och kompetens styrkas.

9. Sökandens eller i tillämpliga fall ställföreträdarens fysiska eller digitala underskrift.

Godkännande av försöksdjursanläggning

5 § Ett djurförsök ska utföras på en försöksdjursanläggning.

En regional djurförsöksetisk nämnd kan medge undantag från första stycket.

Ansökan om godkännande av försöksdjursanläggning

6 § Bestämmelser om godkännande av försöksdjursanläggningar finns även i 7 kap. 30 § djurskyddsförordningen.

7 § En ansökan om godkännande av en försöksdjursanläggning enligt 7 kap. 30 § djurskyddsförordningen ska skickas till Jordbruksverket och innehålla följande uppgifter:

1. Sökandens namn och personnummer samt kontaktuppgifter. Om sökanden är en juridisk person ska den juridiska personens organisationsnummer och ställföreträdarens kontaktuppgifter anges.

2. Typ av verksamhet eller verksamheter.

3. Uppgifter om anläggningen inklusive adress, våningsplan och rumsnummer.

4. Beskrivning av anläggningen inklusive ritningar och situationsplan.

5. Djurarter, antal djur och djurtäthet som avses hållas på anläggningen.

6. Beskrivning av anläggningens ytskikt.

7. Beskrivning av ljud- och vibrationsnivåer på anläggningen.

8. Beskrivning av anläggningens automatiska system inklusive larmsystem, klimatanläggning, reservkraft, belysning och eventuellt pumpsystem.

9. Beskrivningar av hur försöksdjuren på anläggningen ska skötas, hållas och utfodras.

10. Beskrivning över djurutrymmena, inklusive inredning, berikning, vilo- och sovplatser, och sjuk- eller karantänsutrymmen.

11. Beskrivning av utgödsling eller motsvarande rengöring på anläggningen.

8 § Enligt 7 kap. 30 § djurskyddsförordningen ska anläggningarna eller förvaringsutrymmena besiktigas innan de tas i bruk eller, om detta är mer lämpligt, snarast möjligt därefter.

9 § När byggnationen eller ändringen är genomförd ska anmälan om besiktning ske till Jordbruksverket

10 § Om en godkänd försöksdjursanläggning eller delar av anläggningen inte längre är i bruk eller inte längre används i en försöksdjursverksamhet ska det meddelas Jordbruksverket.

Etiskt godkännande av djurförsök

11 § Bestämmelser om etiskt godkännande av djurförsök finns i 7 kap. 9-11 §§ djurskyddslagen, 7 kap. 6, 8-10 §§ djurskyddsförordningen samt i Statens jordbruksverks föreskrift och allmänna råd ([SJVFS 2025:XX](#)) om djurförsöksetisk prövning.

Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök

12 § En ansökan om etiskt godkännande av djurförsök ska göras av försöksledaren via den e-tjänst som Jordbruksverket tillhandahåller⁴ och skickas till den regionala djurförsöksetiska nämnd som ska pröva ansökan.

Bestämmelser om ändring av ett befintligt etiskt godkännande av djurförsök finns i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om den djurförsöksetiska prövningen.

13 § Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök ska innehålla uppgifter om:

⁴ www.jordbruksverket.se

SJVFS ange nummer

1. Försöksledarens namn, kontaktuppgifter och fysisk eller digital underskrift.
2. Namn och kontaktuppgifter till den föreståndare som godkänner att ansökan skickas in till den regionala djurförsöksetiska nämnden.
3. Namn och kontaktuppgifter till antingen försöksdjursveterinären eller experten.
4. Verksamhetstillstånd för den verksamhet inom vilken djurförsöket ska genomföras.
5. Den plats, anläggning och i vilket eller vilka län försöket ska genomföras.
6. Försökets syfte, nytta och föreslagen svårhetsgrad för försöksdjuren.
7. Intygande att de personer som är involverade i försöket har den kompetens som behövs.
8. Behovet av att i försöket använda djur, inklusive art, beräknat antal försöksdjur och deras ursprung samt utvecklingsstadium.
9. Tillämpning av metoder för 3R i samband med användningen av försöksdjur i det planerade försöket.
10. Hur omotiverad dubbling av djurförsök ska undvikas.
11. Strategi för att erhålla kvalificerade resultat och statistik med lägst antal använda försöksdjur med lägsta möjliga nivå av lidande för försöksdjuren och, i förekommande fall, lägsta möjliga inverkan på miljön.
12. Planerad användning av smärtlindring, bedövning och andra metoder för att minska försöksdjurens lidande under hela deras levnad.
13. Hur försöksdjuren ska hållas och skötas inför, under och i relevanta fall efter djurförsöket.
14. Eventuell återanvändning av försöksdjur och dess sammantagna effekt på försöksdjuren.
15. Tillämpning och användning av skonsamma avbrytningspunkter och slutpunkter samt för djurförsöket planerade avlivningsmetoder.
16. Ordernummer och vilket belopp som betalats för ansökan.
17. Intyga att samråd har skett.
18. Eventuellt behov av sekretess för uppgifter i ansökan.
19. Hur försöket ska genomföras inklusive vilka försöksåtgärder som djuren utsätts för.
20. Den populärvetenskapliga sammanfattningen enligt 14 § inklusive ID-nummer.
21. Varför eventuella undantag är nödvändiga, de skäl som föreligger och tidsperioden för när undantaget ska tillämpas.

14 § En ansökan om etiskt godkännande av djurförsök ska också innehålla en populärvetenskaplig sammanfattning enligt 7 kap. 8 § djurskyddsförordningen. Den populärvetenskapliga sammanfattningen ska lämnas av försöksledaren via EU-kommissionens e-tjänst som tillhandahålls

på Jordbruksverkets webbplats⁵. Den populärvetenskapliga sammanfattningen ska

1. informera om djurförsökets syfte och nytta,
2. informera om försöksdjurens lidande,
3. innehålla information om antal och typ av försöksdjur som ska användas, samt
4. visa hur kraven på 3R-principen i enlighet med 7 kap. 1 § djurskyddslagen uppfylls.

Den populärvetenskapliga sammanfattningen ska vara anonymiserad.

Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök för framställning av genetiskt modifierade djur

15 § Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök för framställning av försöksdjur med förändrad arvs massa med gentekniska, kemiska eller andra liknande metoder ska utöver vad som framgår av 12–14 §§ innehålla

1. metod för framställning, inklusive behandling av föräldradjuret,
2. hur försöksdjurens genotyp ska kontrolleras,
3. hur försöksdjurens fenotyp ska karaktäriseras med avseende på eventuella avvikelser och funktionsnedsättningar,
4. vilket lidande de metoder som används för genbestämning och karaktärisering kan orsaka hos försöksdjuren, och
5. avbrytningspunkter med hänsyn till oväntade fenotypiska avvikelser.

Försöksledaren ska i ansökan enligt första stycket dessutom så långt det är möjligt särskilt motivera och beskriva

1. vilka gener som berörs av förändringen,
2. vilka fenotypiska avvikelser som genförändringarna kan förväntas orsaka och när dessa förväntas inträffa, inklusive förväntade effekter på kullstorlek och överlevnad, och
3. vilket lidande genförändringarna kan orsaka hos försöksdjuren.

16 § Vid genbestämning av genetiskt modifierade försöksdjur ska i första hand icke invasiva metoder eller överbliven vävnad från märkning enligt 12 kap. 4 och 5 §§ användas. Sådana metoder behöver inte godkännas av en regional djurförsöksetisk nämnd.

17 § Om genbestämningen måste utföras genom vävnadsprov får provet endast vara så stort som krävs för en fullgod genbestämning. Dessutom ska provet tas på ett sådant sätt att skador på brosk- och skelettdelar undviks så långt det är möjligt.

Metoder som ger skador på brosk- och skelettdelar ska godkännas av en regional djurförsöksetisk nämnd och i ansökan ska det framgå varför metoder enligt 16 § i detta kapitel inte kan användas.

⁵ www.jordbruksverket.se

Undantag från kravet på verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök för djur som tillfälligt används i djurförsök

18 § När djur används enligt 18 och 23–26 §§ ska, förutom de villkor som anges i de nämnda paragraferna, följande villkor vara uppfyllda:

1. Djurägaren ska ha informerats om vad djurförsöket innebär.
2. Djurägaren ska ha lämnat sitt medgivande till att djuren får användas i djurförsök.
3. Djurägaren ska ha informerats om att han eller hon kan återkalla sitt medgivande när som helst utan att behöva motivera detta.
4. Djurägaren ska inte få ersättning för mer än faktiska omkostnader.

Allmänna råd till 2 kap. 18 § 2

Medgivande kan ske skriftligt på ett separat dokument eller genom ett muntligt medgivande som noteras i djurets journal.

19 § Djurförsök där djur som huvudsakligen hålls för annat syfte än försöksdjursverksamhet men som tillfälligt används i djurförsök får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök.

Första stycket gäller under förutsättning att djuren inte på grund av djurförsöket utsätts för något av följande:

1. Avlivas.
2. Kirurgiskt ingrepp, insprutning, blodavtappning eller andra former av penetration av huden eller slemhinnorna.
3. Andra åtgärder som kan medföra lidande utöver vad som är tillåtet vid hållande av arten när den inte omfattas av djurförsök. Lidandet ska vara i mindre utsträckning än ett nålstick som utförts i enlighet med god veterinärmedicinsk praxis.

Första och andra stycket gäller djur i fångenskap inklusive tamdjur som rör sig fritt i naturen och djur i hägn. Det gäller dock inte förvildade tamdjur och djur i anläggning för offentlig förevisning.

Undantag för etiskt godkännande av djurförsök för fritt levande vilda djur eller förvildade tamdjur

20 § Observationsstudier på fritt levande vilda djur eller förvildade tamdjur får utföras utan etiskt godkännande av djurförsök.

Första stycket gäller under förutsättning att djuren inte på grund av djurförsöket utsätts för något av följande:

1. Fångas.
2. Avlivas.
3. Drivs.
4. Andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret.

Undantag från verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök vid ringmärkning

21 § Ringmärkning av vilda fåglar får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök under förutsättning att

1. märkningen inte omfattar andra moment än att fåglarna fångas, mäts, vägs, ringmärks med fotringar och därefter släpps fria, och
2. ringmärkningen sker med ringmärkarlicens.

Undantag från verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök för djurparksdjur

22 § Observationsstudier på människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) i en anläggning som är godkänd för offentlig förevisning enligt 3 kap. 6 § djurskyddsförordningen får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök.

Första stycket gäller under förutsättning att djuren inte på grund av djurförsöket utsätts för något av följande:

1. Avlivas.
2. Kirurgiskt ingrepp, insprutning, blodavtappning eller andra former av penetration av huden eller slemhinnorna.
3. Fixeras på något sätt utöver det som är tillåtet vid hållande av arten då den inte omfattas av djurförsök.
4. Andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret.
5. För att deras miljö ändras på ett sätt som går utöver vad som är tillåtet vid hållande av arten när den inte omfattas av djurförsök.

23 § Djurförsök på djur i en anläggning som är godkänd för offentlig förevisning enligt 3 kap. 6 § djurskyddsförordningen får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök om försöket innebär observationsstudier, forskning som syftar till att förbättra djurens välfärd eller forskning som syftar till artskydd.

Första stycket gäller under förutsättning att djuren inte på grund av djurförsöket utsätts för något av följande:

1. Avlivas
2. Kirurgiskt ingrepp, insprutning, blodavtappning eller andra former av penetration av huden eller slemhinnorna.
3. Fixeras på något sätt utöver det som är tillåtet vid hållande av dessa arter då de inte omfattas av djurförsök.
4. Andra åtgärder som kan medföra lidande för djuren.
5. För att deras miljö ändras på ett sätt som är av negativ betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt.
6. Släpps fria.

Undantag från verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök för djur i undervisning

24 § Vid undervisning inom djurens hälso- och sjukvård behövs inte något verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök om samtliga nedanstående krav är uppfyllda:

1. Djuren hålls huvudsakligen för annat syfte än försöksdjursverksamhet och används endast tillfälligtvis i djurförsök.
2. Djuren utsätts endast för sådana kirurgiska ingrepp, eller andra åtgärder som kan medföra lidande, som ingår som en del av en behandling vilken djuren skulle ha utsatts för ändå.
3. De praktiska momenten genomförs på en veterinärs ansvar.
4. Undervisningen
 - a) sker inom den formella kompetensen,
 - b) sker i samband med delegering enligt 4 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:19) om djurhälsopersonal, eller
 - c) utgör den praktiska delen av en grundkurs i läkemedelshantering enligt 2 kap. 5 § 1 eller grundläggande kurs i anestesi och smärtlindring enligt 24 kap. 8 § 1 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:20) om den som utan att tillhöra djurhälsopersonalen yrkesmässigt utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård samt om veterinärs tillhandahållande av läkemedel till sådana personer.

25 § Vid undervisning av personal som yrkesmässigt ska vaccinera djur utan att tillhöra djurhälsopersonalen eller av djurhållare som använder sig av villkorad läkemedelshantering behövs inte något verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök om samtliga nedanstående krav är uppfyllda:

1. Djuren hålls huvudsakligen för annat syfte än försöksdjursverksamhet och används endast tillfälligtvis i djurförsök.
2. Djuren utsätts endast för sådana injektioner som ingår som en del av en behandling vilken djuren skulle ha utsatts för ändå.
3. De praktiska momenten genomförs på en veterinärs ansvar.
4. Undervisningen utgör den praktiska delen av antingen
 - a) en kurs i vaccination och läkemedelshantering enligt 3 kap. 4 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om den som utan att tillhöra djurhälsopersonalen yrkesmässigt utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård samt om veterinärs tillhandahållande av läkemedel till sådana personer, eller
 - b) en kurs i villkorad läkemedelsanvändning enligt 5 kap. 3 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra.

26 § Vid undervisning av elever på gymnasienivå, högskolenivå, yrkeshögskolenivå eller motsvarande får djurförsök utföras utan etiskt

godkännande av djurförsök under förutsättning att samtliga nedanstående krav är uppfyllda:

1. Djuren hålls huvudsakligen för annat syfte än försöksdjursverksamhet och används endast tillfälligtvis i djurförsök.
2. Djuren utsätts endast för sådana kirurgiska ingrepp, eller andra åtgärder som kan medföra lidande, som ingår som en del av en behandling vilken djuren skulle ha utsatts för ändå.
3. Utbildningen avser framtida arbete med djur och syftar till att förvärva, upprätthålla eller utveckla elevernas yrkesfärdigheter.
4. Användningen framgår av utbildningens kursplaner och är nödvändig med hänsyn till syftet med utbildningen.
5. Djurhälsopersonal är närvarande vid undervisningen och behandlingen av djuren sker på djurhälsopersonalens ansvar.

Undantag från kravet på utbildning, journalföring och rapportering av uppgifter

27 § Verksamheter enligt 18–26 §§ är undantagna från kraven på

1. utbildning enligt 6 kap.,
2. journalföring enligt 13 kap.,
3. rapportering av uppgifter enligt 4 kap.,
4. att djurförsök ska utföras på en godkänd försöksdjursanläggning enligt 5 §, och
5. destinationsuppfödning enligt 7 kap. 1 § djurskyddslagen.

3 kap. Ansvarsfördelning inom försöksdjursverksamhet

Föreståndarens ansvar

1 § Om det finns mer än en föreståndare inom en försöksdjursverksamhet ska fördelningen av ansvaret i 2–4 §§ nedan anges i en delegationsordning.

2 § Den som enligt verksamhetstillståndet är utsedd föreståndare ska ansvara för minst följande uppgifter gällande övervakande och rådgivande funktioner:

1. Övervaka djurens välbefinnande och skötsel inom verksamheten.
2. Av 7 kap. 7 § framgår att föreståndaren ska delta i samråd.
3. Föreståndaren ska se till att försöksledaren vid planering av djurförsöket särskilt överväger 7 kap. 6 § 1–4.
4. Av 5 kap. 2 § framgår att föreståndaren ska ingå i verksamhetens djurskyddsorgan.
5. Kontrollera att den utrustning och de larmanordningar som avses i 14 kap. 26 § fungerar.

3 § Den som enligt verksamhetstillståndet är utsedd föreståndare ska ansvara för följande uppgifter gällande kontroll av efterlevnad:

SJVFS ange nummer

1. Kontrollera att kraven om utbildning, fortlöpande vidareutbildning och kompetens följs och att personalen inom verksamheten upprätthåller och kan visa nödvändig kompetens för sina arbetsuppgifter.

2. Kontrollera att personalen som arbetar med försöksdjuren för journal, samt följer arbetsinstruktioner och etiska godkännanden av djurförsök.

3. Kontrollera att märkning av alla försöksdjur utförs enligt 12 kap.

4. Kontrollera att försöksledaren förhindrar och i förekommande fall stoppar onödigt lidande för försöksdjuren.

5. Dokumentera eventuell bristande efterlevnad av det etiska godkännandet av djurförsök, samt vilka åtgärder som har vidtagits för att rätta till den bristande efterlevnaden.

6. Lämna all den information som tillståndshavaren behöver för att säkerställa att verksamheten följer gällande lagstiftning så att tillståndshavaren kan vidta åtgärder vid bristande efterlevnad.

4 § Den som enligt verksamhetstillståndet är utsedd föreståndare ska ansvara för minst följande uppgifter när det gäller information och dokumentation:

1. Se till att följande dokumentation finns lätt tillgänglig för de som arbetar med försöksdjur,

a) de tillstånd och etiska godkännanden av djurförsök som behövs för verksamheten,

b) journaler,

c) arbetsinstruktioner och information enligt 14 kap. 6 och 7 §§ och 8 kap. 15 §,

d) information om 3R-principen, och

e) information om de djurarter och stammar som finns på försöksdjursanläggningen.

2. Se till att det finns information om försöksledarens namn samt diarienummer för beslutet om etiskt godkännande av djurförsök på varje bur, box, rum eller motsvarande utrymme där det finns försöksdjur.

3. Se till att åtminstone dokumentation, inklusive tillstånd, djurskyddsorganets journaler och beslut samt etiska godkännanden av djurförsök enligt 2 kap., 5 kap. 6–8 §§ och 8 kap. 12 § bevaras i minst tre år efter den dag de löpt ut.

4. Se till att dokumentationen om djurförsök som ska utvärderas i efterhand bevaras tills utvärderingen är genomförd vilket innebär att dokumentationen kan behöva bevaras i mer än tre år.

5. Ansvara för att journaler bevaras enligt 13 kap. 7 och 8 §§.

Försöksdjursveterinärens eller expertens ansvar

5 § Om det finns fler än en försöksdjursveterinär eller expert inom en försöksdjursverksamhet och ansvaret i 6 och 7 §§ fördelas mellan dessa ska fördelningen av ansvaret i 6 och 7 §§ nedan anges i en delegationsordning.

6 § Den enligt verksamhetstillståndet utsedde försöksdjursveterinären eller experten ska ansvara för minst följande uppgifter:

1. Ge råd till verksamheten med avseende på djurens välbefinnande och behandling.

2. Ge råd om det finns oklarheter i bedömningen om försöksdjuret utsätts för ett onödigt lidande.

3. Av 8 kap. 2 § framgår att försöksdjursveterinären eller experten ska delta i tillsynen.

4. Av 8 kap. 9 § framgår att en försöksdjursveterinär eller expert får besluta om det är lämpligt att ett försöksdjur fortsätter att leva efter att försöket är avslutat.

5. Av 8 kap. 13 § framgår att en försöksdjursveterinär eller expert får bedöma om det är lämpligt ur djurskyddssynpunkt för det enskilda försöksdjuret att återanvändas.

6. Av 15 kap. 19 § framgår att en försöksdjursveterinär får ordinera att försöksdjur får hållas och skötas på annat sätt än vad som anges i dessa föreskrifter om det krävs av veterinärmedicinska skäl.

7. Av 21 kap. 9 § framgår att en försöksdjursveterinär eller expert får besluta att primater inte behöver vistas utomhus vid olämplig väderlek.

7 § Den enligt verksamhetstillståndet utsedde försöksdjursveterinären eller experten ska utöver det som anges i 9 § minst delta i följande funktioner:

1. Av 7 kap. 7 § framgår att försöksdjursveterinären eller experten ska delta i samråd angående planering av djurförsök.

2. Av 5 kap. 2 § framgår att försöksdjursveterinären eller experten ska delta i verksamhetens djurskyddsorgan.

Utöver det som står i första stycket ska försöksdjursveterinären eller experten ta fram skriftliga planer enligt 14 kap. 8 § och se till att de hålls aktuella. Plan för berikning av försöksdjurens miljö och plan för bedömning av försöksdjurens fysiska och psykiska välbefinnande enligt 14 kap. 8 § ska tas fram i samråd med etolog om en sådan finns knuten till verksamheten.

Försöksledarens ansvar

8 § Försöksledaren ska ansvara för följande:

1. Säkerställa att all personal som försöksledaren ansvarar för känner till de lagar, förordningar och föreskrifter som är relevanta för den försöksdjursverksamhet som försöksledaren bedriver.

2. Säkerställa att all personal som arbetar under försöksledarens etiska godkännande av djurförsök har godkänd utbildning och kompetens enligt 6 kap. 7 och 8 §§.

3. Säkerställa att personalen vidareutbildas fortlöpande och att personalen som arbetar under det etiska godkännandet av djurförsök upprätthåller och kan uppvisa nödvändig kompetens för sina arbetsuppgifter enligt 6 kap. 9 §.

SJVFS ange nummer

4. Säkerställa att journal förs för djur under etiskt godkännande av djurförsök enligt 13 kap.

5. Etiska godkännanden av djurförsök, journaler och för försöket relevant dokumentation sparas enligt 8 kap. 12 § och 13 kap. 7 och 8 §§.

6. Av 7 kap. 7 § framgår att försöksledaren ska samråda om planeringen av djurförsöket.

7. Säkerställa att djurförsöket genomförs enligt det etiska godkännandet av djurförsök.

8. Säkerställa att den personal som ska utföra ett djurförsök eller sköta försöksdjur i samband med djurförsöket får ta del av exempelvis den skriftliga instruktion och övrig information som anges i 7 kap. 8 §.

9. Informera antingen försöksdjursveterinären eller experten om när djurförsök med exempelvis avsevärd svårhetsgrad påbörjas enligt 8 kap. 2 §.

10. Säkerställa att allt onödigt lidande inom ramen för ett djurförsök förhindras och i förekommande fall stoppas.

11. Säkerställa att åtgärder vid avslutande av djurförsök vidtas enligt 8 kap. 7–9 §§.

12. Säkerställa att den dokumentation som krävs för att djurförsöket ska kunna utvärderas i efterhand samlas in och tillhandahålls den centrala djurförsöksetiska nämnden.

Allmänna råd till 3 kap. 11 § 12

En försöksdjursveterinären eller en expert samt i förekommande fall en etolog bör vara delaktiga i tillsynen av försöksdjuren i de djurförsök som ska utvärderas i efterhand så att deras sakkunskap kan användas i den dokumentation som utvärderingen ska grundas på.

Tillståndshavarens ansvar

9 § Om inget annat anges i 1–8 §§ ansvarar tillståndshavaren för att verksamheten bedrivs i enlighet med dessa föreskrifter. Av 7 kap. 6 § djurskyddslagen framgår tillståndshavarens övergripande ansvar inom försöksdjursverksamhet.

4 kap. Rapportering av användning av djur i försöksdjursverksamhet

1 § Den verksamhet som använder försöksdjur ska årligen rapportera följande uppgifter via ett formulär som tillhandahålls på Jordbruksverkets webbplats⁶:

1. Användarinformation.
2. Region och sektor.
3. Föreståndare.

⁶ www.jordbruksverket.se

4. Organisation eller motsvarande.

5. Uppgift om

a) användningen räknas som djurförsök enligt antingen EU-lagstiftning eller endast nationell lagstiftning,

b) djurslag,

c) antal försöksdjur,

d) återanvändning,

e) födelseort,

f) genetisk status,

g) framställande av ny genetiskt förändrad stam,

h) upprätthållande av kolonier av genetiskt förändrad stam som inte använts i andra försök,

i) för icke-mänskliga primater generation samt information om huruvida djuret kom från en självförsörjande koloni,

j) syfte med djurförsöket,

k) användning som krävs enligt lagstiftning samt lagstiftningens typ och ursprung,

l) användning i rutinmässig produktion, och

m) försökets faktiska svårhetsgrad.

2 § Utöver vad som anges i 1 § ska den verksamhet som använder, föder upp, tillhandahåller eller förvarar försöksdjur vart femte år rapportera följande uppgifter via ett formulär som tillhandahålls på Jordbruksverkets webbplats⁷:

1. Djurslag och antal försöksdjur som har fötts upp och avlivats utan att användas i djurförsök.

2. Djurslag och antal försöksdjur som har avlivats för uttag av organ eller vävnad utan föregående ingrepp.

3. Djurslag och antal försöksdjur som har sitt ursprung i att det framställs och upprätthålls genetiskt förändrade djurstammar, vilka inte omfattas av den årliga statistiken.

4. Djurslag och antal försöksdjur som har utsatts för vävnadsprovtagning för genetisk karakterisering, provtagningsmetoden och den faktiska svårhetsgraden av provtagningen.

5. Information om de ansträngningar som har gjorts för att förfinna metoderna för vävnadsprovtagning.

3 § För djurförsök som genomförs inom ett och samma kalenderår ska uppgifterna enligt 1 och 2 §§ ha kommit in till Jordbruksverket senast den 1 mars efterföljande kalenderår. För djurförsök som genomförs under två kalenderår får uppgifterna rapporteras till Jordbruksverket senast den 1 mars det år som försöket avslutas. För djurförsök som genomförs under mer än

⁷ www.jordbruksverket.se

två kalenderår ska uppgifter rapporteras till Jordbruksverket senast den 1 mars året efter att försöksdjuren avlivats, dött eller tagits ur djurförsöket.

5 kap. Djurskyddsorgan

Djurskyddsorganets syfte och sammansättning

1 § Bestämmelser om djurskyddsorganets övergripande uppgifter finns i 7 kap. 7 § 4 djurskyddslagen.

2 § Djurskyddsorganet ska minst bestå av

1. en föreståndare,
2. antingen en försöksdjursveterinär eller en expert,
3. en etolog när primater förekommer på en försöksdjursanläggning,
4. en forskare, och
5. en representant för den personal som sköter djuren.

Vid uppfödning, tillhandahållande eller förvaring av försöksdjur behöver inte någon forskare ingå i djurskyddsorganet.

För att göra en bedömning enligt 6 § ska alla kompetenser enligt första stycket vara delaktiga. Enkel majoritet av de kompetenser som anges i första stycket används.

Djurskyddsorganets uppgifter

3 § Djurskyddsorganet ska ge den personal som hanterar försöksdjur råd i djurskyddsfrågor i samband med införskaffande, hållande, skötsel och användning av försöksdjur.

Djurskyddsorganet ska ta fram och granska interna rutinbeskrivningar för övervakning, rapportering och uppföljning av försöksdjuren välfärd och för det övergripande djurskyddsarbetet i verksamheten.

4 § Djurskyddsorganet ska aktivt verka för att god djuromsorg prioriteras inom verksamheten.

Djurskyddsorganet ska ge personalen råd om hur de ska tillämpa 3R-principen och informera om den tekniska och vetenskapliga utvecklingen på detta område.

Djurskyddsorganet ska följa utvecklingen och resultatet av de djurförsök som bedrivs inom verksamheten avseende djurskyddseffekterna för de försöksdjur som används. Djurskyddsorganet ska även identifiera och ge råd om de faktorer som ytterligare bidrar till 3R-principerna.

5 § Djurskyddsorganet ska ge råd vid utplacering av försöksdjur i hem, inklusive lämpliga metoder för socialisering av försöksdjuren.

6 § Ett beslut om ändring av ett befintligt etiskt godkännande av djurförsök behövs inte om djurskyddsorganet har bedömt att ändringen

1. inte riskerar att försöksdjuren utsätts för ett ökat lidande,

2. inte påverkar möjligheten att uppnå syftet eller målet med försöket,
3. inte negativt påverkar
 - a) försökets svårhetsgrad,
 - b) slut- eller avbrytningspunkt,
 - c) försökstider,
 - d) försöksdjurens övervakning under försöket, samt
 - e) inhysning, skötsel eller märkning som kräver godkännande av en regional djurförsöksetisk nämnd.
4. inte innebär att den av den regionala djurförsöksetiska nämnden sätta giltighetstiden för försöket ändras, förutom om den förkortas.

7 § Djurskyddsorganet ska dokumentera följande uppgifter om sin bedömning enligt 6 §:

1. Kontaktuppgifter till djurskyddsorganet.
2. Diarienumret på beslutet om etiskt godkännande av djurförsök som ändringen avser.
3. Datum för djurskyddsorganets bedömning och vilka som har deltagit vid bedömningen.
4. Vad djurskyddsorganet har bedömt.
5. Motivering.

Dokumentationen ska skickas till försöksledaren. Vid förändringar av ett befintligt etiskt godkännande ska dokumentationen också skickas till den berörda regionala djurförsöksetiska nämnden och de berörda kontrollmyndigheterna. Om det etiska godkännandet av djurförsök ska utvärderas i efterhand ska dokumentationen också skickas till den centrala djurförsöksetiska nämnden.

8 § Djurskyddsorganet ska föra journal över de råd som djurskyddsorganet ger och de ställningstagande som görs i anslutning till råden.

Ställningstaganden och journaler ska på begäran göras tillgängliga för Jordbruksverket, den regionala djurförsöksetiska nämnden, den centrala djurförsöksetiska nämnden och kontrollmyndigheten.

6 kap. Utbildning och kompetens inom försöksdjursverksamhet

Krav på utbildning och kompetens

1 § Personalen hos den som använder, föder upp, tillhandahåller eller förvarar försöksdjur ska ha utbildning och kompetens enligt detta kapitel innan de får

1. utföra djurförsök,
2. utforma djurförsök,
3. sköta försöksdjur, eller
4. avliva försöksdjur.

Personal som utför uppgifter enligt första stycket 1, 3 och 4 ska övervakas när de utför sina uppgifter till dess att de har visat att de besitter den kompetens som krävs.

2 § Med utbildning enligt 1 § avses någon av följande:

1. Utbildning som är specifikt inriktad på de krav som anges i detta kapitel.

2. Sakkunskap och färdighet för kraven som anges i 2 § 1 och 3–8 §§ och som har förvärvats genom annan utbildning än den som nämns i 2 § 1 och kan styrkas genom intyg eller läroplan där innehållet på utbildningen framgår.

3. Sakkunskap och reell kompetens som har förvärvats genom arbete med de djurslag och uppgifter som kravet avser och som kan styrkas genom intyg eller likvärdig bedömning av kompetensen.

Utökade krav på utbildning och kompetens

3 § Den som utformar djurförsök ska ha utbildning i en vetenskaplig disciplin som är relevant för det arbete som ska utföras och ha kunskaper om de arter som det gäller enligt 7 och 8 §§.

4 § Den som enligt verksamhetstillståndet är föreståndare, försöksdjursveterinär och expert ska ha utbildning motsvarande kraven för den som utformar djurförsök enligt 7 och 8 §§.

Utöver det som anges i första stycket ska:

1. En försöksdjursveterinär ha behörighet att utöva veterinäryrket i Sverige och kunskap inom försöksdjursmedicin. I de fall där verksamheten har komplicerade djurförsök ska försöksdjursveterinären förvärva sig särskild kunskap för att kunna ge råd och behandling vid mer komplicerade djurförsök eller försök med okänd påverkan på djuren.

2. En expert ha den erfarenhet och kompetens som krävs för verksamheten.

5 § En etolog enligt 3 kap. 3 § 5 ska ha en examen inom zoologi eller husdjursvetenskap med etologisk inriktning. Etologen ska dessutom ha erfarenhet av primatetologiskt arbete och utbildning minst motsvarande kraven för den som utformar djurförsök enligt 7 och 8 §§.

6 § Den som fångar försöksdjur som är viltlevande enligt 7 kap. 8 § djurskyddslagen ska ha utbildning som innehåller följande moment:

1. Hantering av försöksdjuren.

2. Olika fångstmetoder inklusive immobilisering och hantering av eventuell bifångst.

3. Minimering av stress och lidande för försöksdjuren.

4. Metoder för frisläppande.

5. Tillämplig lagstiftning inom artskydd och jakt.

Den som fångar försöksdjur enligt första stycket ska också ha utbildning som är relevant för arten och som motsvarar kraven för den som utför djurförsök enligt 7 och 8 §§.

Krav på utbildningens innehåll

7 § Den som utformar djurförsök, utför djurförsök, sköter försöksdjur eller avlivar försöksdjur enligt 1 § ska ha utbildning inom följande områden:

1. Gällande nationell lagstiftning om införskaffande av försöksdjur, djurhållning, skötsel och användning av försöksdjur.
2. Etik i samband med förhållandet människor och djur, livets inneboende värde, argument för och emot användningen av djur för vetenskapliga ändamål.
3. Grundläggande och lämplig artspecifik biologi i fråga om anatomi, fysiologiska egenskaper, uppfödning, genetik och genetiska förändringar.
4. Djurbeteende, djurhållning och berikning.
5. Skötsel av djurs hälsa och hygien.
6. Igenkännande av artspecifik ångest, smärta och lidande hos de vanligaste försöksdjuren.
7. Bedövning, smärtlindring och avlivning.
8. Användning av skonsamma avbrytnings- och slutpunkter.
9. Krav på ersättning, begränsning och förfining.

8 § Utöver det som anges i 7 § ska den som:

1. Sköter försöksdjur utbildas inom artspecifika metoder när det gäller hantering.
2. Utför djurförsök utbildas inom artspecifika metoder när det gäller hantering och försök.
3. Utformar djurförsök utbildas inom artspecifika metoder när det gäller hantering och försök, samt utformning av försök och projekt.

Innehållet i den artspecifika utbildningen i första stycket ska innehålla de djurarter som den som utbildas kommer att arbeta med.

Allmänna råd till 6 kap. 7 och 8 §§

Utbildning enligt 7 och 8 §§ bör i tillämpliga delar ske enligt europeiska kommissionens dokument "Djurskydd – Målet med bättre vetenskapliga metoder- Direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål – Utbildningsram. Arbetsdokument om utarbetandet av en gemensam utbildningsram för att uppfylla kraven i direktivet, Bryssel den 19–20 februari 2014"⁸.

⁸ Dokumentet finns tillgängligt på www.jordbruksverket.se

Krav på fortlöpande vidareutbildning

9 § Fortløpande vidareutbildning ska genomföras i syfte att upprätthålla och vidareutveckla kompetens, samt praktiska färdigheter.

Kravet i första stycket gäller för alla som utför djurförsök, utformar djurförsök, sköter försöksdjur, eller avlivar försöksdjur enligt 1 §.

Allmänt råd till 6 kap. 9 §

Fortløpande vidareutbildning bör omfatta minst åtta timmar per år. Fyra timmar av vidareutbildningen bör omfatta djurvälstånd eller ersättning, begränsning och förfining av djurförsök. Verksamheten bör bedöma vad som räknas som godkänd vidareutbildning.

Vidareutbildningen bör anpassas efter utövarens individuella behov, påbörjas efter att grundutbildningen är avslutad och pågå under hela yrkeskarriären. De som utformar djurförsök bör specifikt utbildas inom nya metoder inom ersättning, begränsning och förfining. Vidareutbildningen bör möjliggöra personlig utveckling.

Vidareutbildningen bör upprättas på ett sådant sätt att den gagnar fri rörlighet av personal inom EU.

Vidareutbildning kan till exempel ske via digitala utbildningar, kurser och konferenser för alla moment utom de av praktisk natur. Praktiska moment inom vidareutbildning kan omfattas av träning på befintlig kompetens, träning för att lära sig nya moment eller träning för att återfå kompetens för tekniker som man inte arbetat med på ett tag.

Vidareutbildning enligt X § bör i tillämpliga delar ske enligt europeiska kommissionens dokument "Djurskydd – Målet med bättre vetenskapliga metoder- Direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål – Fortbildningsram. Arbetsdokument om utarbetandet av en gemensam fortbildningsram för att uppfylla kraven i direktivet, Bryssel den 19–20 februari 2014".

Utbildningskrav vid märkning av försöksdjur

10 § Försöksdjur får märkas med de metoder som framgår av 12 kap. av den som

1. har utbildning motsvarande kraven för den som sköter försöksdjur och där märkningen för djurslaget och metoden i fråga har ingått både som teoretisk och praktiskt moment,

2. uppfyller kraven för ingreppet enligt 5 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om djurhälsopersonal,

3. uppfyller kraven för ingreppet enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om den som utan att tillhöra djurhälsopersonalen yrkesmässigt utövar verksamhet inom djurens hälso-

och sjukvård samt om veterinärs tillhandahållande av läkemedel till sådana personer, eller

4. uppfyller kraven för ingreppet enligt 6 kap. 2 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter och operativa ingrepp som djurhållare får utföra samt kraven för djurslagen i fråga enligt 6 kap. 4–8 §§ samma föreskrifter.

Undantag från utbildningskrav

11 § Djurskötare på en anläggning som inte är en godkänd försöksdjursanläggning enligt 2 kap. behöver inte uppfylla kraven på utbildning och kompetens enligt detta kapitel, även om djuren på anläggningen tillfälligt ingår i djurförsök, under förutsättning att djurskötaren inte utför andra åtgärder på djuren än de som ingår i det vanliga arbetet när djuren inte är försöksdjur.

7 kap. Planering inför djurförsök

Djurförsök får inte utföras om det finns godkända alternativ till djurförsök

1 § Ett djurförsök får inte utföras om det finns en enligt EU-rätten godkänd metod eller teststrategi utan användning av levande försöksdjur som kan användas för att uppnå de eftersträlvade resultaten.

2 § Resultat som är framtagna i en annan medlemsstat genom djurförsök som erkänns av EU:s lagstiftning ska godtas om det inte krävs ytterligare djurförsök när det gäller dessa resultat för att skydda folkhälsa, allmän säkerhet eller miljön.

Syfte med djurförsöket

3 § Djurförsök får endast genomföras i något av följande syften:

1. Grundforskning.
2. Forskning om vilka effekter sjukdomar, ohälsa eller annat avvikande tillstånd har på människor, djur eller växter samt hur de ska undvikas, förebyggas, diagnostiseras eller behandlas.
3. Forskning som innebär utvärdering, påvisande, reglering eller modifiering av fysiologiska tillstånd hos människor, djur eller växter.
4. Forskning som syftar till förbättring av djurens välfärd.
5. Utveckling, tillverkning eller testning av kvalitet, effekt och säkerhet av läkemedel, livsmedel, foder och andra ämnen eller produkter. Detta gäller endast i de syften som avses i 2–4.
6. Forskning som syftar till artskydd.
7. Skydd av den naturliga miljön för att bevara människors hälsa och välfärd.

8. Skydd av den naturliga miljön för att bevara djurs hälsa eller välfärd.
9. Rättsmedicinska undersökningar.
10. Användning i högskoleutbildning eller i utbildning som syftar till att förvärva, upprätthålla eller utveckla yrkesfärdigheter under förutsättning att användningen framgår av utbildningens kursplan och är nödvändig med hänsyn till syftet med utbildningen.

Allmänna råd till 7 kap. 3 § 10

Innan djurförsöket påbörjas bör eleverna få tillfälle att diskutera djurskydd och etik vid försöksdjursverksamhet. De bör dessutom få information om det eventuella etiska godkännandet. Eleverna bör förbereda sig inför eventuella ingrepp genom att till exempel använda djur som har avlivats av andra skäl, attrapper, film eller studiebesök.

4 § Djurförsök som sannolikt inte orsakar lidande i lika stor eller större utsträckning än ett nålstick som utförs enligt god veterinärmedicinsk praxis får utföras även i andra syften än de som anges i 3 §.

Utformning av djurförsök

5 § Utöver det som anges i 7 kap. 1 § djurskyddslagen ska djurförsök utformas så att

1. de leder till det minsta lidandet och den lägsta graden av bestående men för försöksdjuren,
2. djurarter med den minsta förmågan att uppleva lidande används
3. de följer god vetenskaplig praxis, och
4. har de största utsikterna att ge ett tillfredställande resultat.

6 § Vid utformning av djurförsök ska försöksledaren särskilt överväga, motivera och beskriva

1. djurförsökets slutpunkt,
2. djurförsökets avbrytningspunkter,
3. hur försöksdjurens smärta, obehag eller annat lidande ska bedömas, och
4. behovet av tillsyn enligt 8 kap. 1 §.

Samråd om ansökan om etiskt godkännande av djurförsök

7 § Innan en ansökan om etiskt godkännande av djurförsök skickas till en regional djurförsöksetisk nämnd ska försöksledaren samråda om planeringen av djurförsöket. Samråd ska ske med

1. föreståndaren,
2. antingen försöksdjursveterinären eller experten,
3. eventuell etolog, och
4. en representant för den personal som utför djurförsök eller sköter försöksdjur.

Information till personal i samband med djurförsök

8 § I samband med djurförsök ska den personal som utför djurförsök eller sköter försöksdjur få ta del av ansökan och beslutet om etiskt godkännande av djurförsök.

Personalen enligt första stycket ska också få en skriftlig instruktion om

1. slutpunkt och avbrytningspunkter för djurförsöket,
2. hur bedömningen av försöksdjurens lidande ska göras och fortlöpande dokumenteras, och
3. hur tillsynen av försöksdjuren före, under och efter åtgärder inom djurförsöket ska utföras.

Avbrytnings- och slutpunkt för djurförsöken

9 § Djurförsöken ska ha så tidiga och skonsamma avbrytningspunkter som möjligt. Avbrytningspunkterna ska ha tydliga bedömningskriterier.

10 § Användning av döden som slutpunkt i ett djurförsök ska undvikas i möjligaste mån och ersättas av tidiga och skonsamma slutpunkter. När det är oundvikligt att använda döden som slutpunkt ska djurförsöket utformas på så sätt att

1. så få försöksdjur som möjligt används,
2. varaktigheten och intensiteten i försöksdjurets lidande minimeras, och
3. försöksdjuret i möjligaste mån får en smärtfri död.

8 kap. Åtgärder under och efter djurförsök

Tillsyn under djurförsök

1 § Under djurförsök ska tillsynen av försöksdjuren ske med sådana intervaller att det kan säkerställas att försöksdjuren inte utsätts för större lidande än vad som är nödvändigt. Vid behov ska tillsyn ske även nattetid.

Det ska finnas en skriftlig plan för hur den som utövar tillsynen ska agera vid både väntade och oväntade effekter.

Tillsyn ska dokumenteras på ett sådant sätt att det tydligt framgår när tillsynen utfördes, vad som kontrollerades, vilka eventuella åtgärder som vidtogs och av vem.

2 § En försöksdjursveterinär eller expert ska delta i tillsynen av försöksdjuren vid

1. samtliga djurförsök av avsevärd svårhetsgrad,
2. djurförsök där den regionala djurförsöksetiska nämnden har beslutat det, och
3. i andra djurförsök där försöksdjursveterinären eller experten har bedömt att det är lämpligt.

Bedövning i syfte att begränsa fysiskt och psykiskt lidande

3 § Bestämmelser om bedövning av försöksdjur finns även i 7 kap. 29 § djurskyddsförordningen och har samma betydelse i detta kapitel.

4 § Försöksdjur får bara ges läkemedel som hindrar dem från eller begränsar deras möjlighet att uttrycka smärta om de samtidigt får tillräcklig bedövning eller smärtlindring. I dessa fall ska en vetenskaplig motivering ges, åtföljd av uppgifter om bedövningen eller smärtlindringen.

5 § Ett försöksdjur som kan förväntas uppleva smärta när bedövningen har avklingat, ska behandlas med förebyggande och postoperativa smärtstillande medel eller andra lämpliga smärtstillande metoder. Om detta inte är möjligt ska försöksdjuret avlivas omedelbart. En regional djurförsöksetisk nämnda får dock besluta om undantag.

Åtgärder vid infångande av fritt levande vilda djur eller förvildade tamdjur

6 § Om ett försöksdjur i samband med eller efter infångandet konstateras vara sjukt eller skadat ska det undersökas av veterinär eller annan med den kompetens som krävs. Åtgärder ska vidtas för att minimera djurets lidande om inte en regional djurförsöksetisk nämnd beslutat annat. Vid fångstplatser ska det finnas lämpliga och tillräckliga transportbehållare och transportmedel om ett försöksdjur måste flyttas för undersökning eller behandling.

Åtgärder i samband med avslutandet av ett djurförsök

7 § Ett djurförsök ska avslutas när slutpunkten enligt det etiska godkännandet av djurförsöket har uppnåtts.

8 § Ett försöksdjur ska tas ur djurförsöket innan slutpunkten har uppnåtts om

1. avbrytningspunkten enligt det etiska godkännandet av djurförsöket inträffar, eller
2. försöksdjuret utsätts för oförutsett lidande som inte kan hävas.

9 § Ett försöksdjur ska avlivas efter att det har tagits ur djurförsök eller när slutpunkten har uppnåtts.

Ett försöksdjur får dock hållas vid liv om det inte är troligt att försöksdjuret kommer att fortsätta uppleva måttlig eller avsevärd smärta, lidande, ångest eller bestående men och

1. en försöksdjursveterinär eller expert har bestämt att försöksdjuret ska fortsätta leva, och
2. det inte framgår av det etiska godkännandet av djurförsöket att försöksdjuret ska avlivas.

10 § Om ett försöksdjur inte avlivas efter att det har tagits ur djurförsök och det riskerar att uppleva lidande ska lämpliga åtgärder för att minimera lidandet vidtas omedelbart.

11 § Ett försöksdjur som inte längre används i djurförsök ska skötas och hållas enligt dessa föreskrifter så länge det hålls på en försöksdjursanläggning. Skötsel och hållande ska anpassas efter försöksdjurets hälsotillstånd.

Om kraven i första stycket inte kan uppfyllas ska försöksdjuret avlivas snarast.

Bevarande av etiskt godkännande av djurförsök

12 § Ansökan och beslut om etiskt godkännande av djurförsök ska bevaras i minst tre år från och med den dag då godkännandet löper ut.

Om ansökan avslås ska dokumentationen bevaras i minst tre år och fyrtio dagar efter det att den fullständiga och korrekta ansökan har kommit in till den regionala djurförsöksetiska nämnden.

För djurförsök som ska utvärderas i efterhand ska dokumentation bevaras till dess utvärderingen har slutförts.

Återanvändning

13 § Försöksdjur som redan har använts i ett försök får endast användas i ett nytt oberoende försök om samtliga följande villkor är uppfyllda:

1. En regional djurförsöksetisk nämnd har inte beslutat att försöksdjuret inte får återanvändas.

2. Ett djur som inte har använts i ett tidigare försök kan användas istället.

3. En försöksdjursveterinär eller expert har bedömt att det är lämpligt ur djurskyddssynpunkt för det enskilda försöksdjuret, med hänsyn till vad försöksdjuret har utsatts för under sin livstid.

4. Den faktiska svårhetsgraden som det enskilda försöksdjuret har upplevt tidigare var ”ringa” eller ”måttlig”.

5. Försöksdjurets allmänna hälsotillstånd och välbefinnande har återställts helt.

6. Den nya svårhetsgraden som det enskilda försöksdjuret kommer att utsättas för bedöms som ”ringa”, ”måttlig” eller ”terminal”.

Utplacering i hem och frisläppning efter djurförsök

14 § Ett försöksdjur får utplaceras i hem, släppas fri eller återföras till annat djurhållningssystem som lämpar sig för arten under förutsättning att

1. försöksdjurets hälsotillstånd tillåter det,

2. största möjliga ansträngning har gjorts för att värna om försöksdjurets välbefinnande, och

3. det inte innebär någon fara för folkhälsan, djurhälsan eller miljön.

15 § Vid utplacering i hem ska det finnas en plan för socialisering av försöksdjuren.

16 § Vid behov ska det finnas ett rehabiliteringsprogram innan vilda försöksdjur återförs till sin livsmiljö.

9 kap. Särskilda bestämmelser för immunisering, antikroppsproduktion och akut toxicitet

Immunisering, produktion av antikroppar, framkallande av ledsjukdomar och autoimmuna sjukdomsmodeller

1 § Immunisering med olje- eller gelbaserad adjuvans får inte ske genom injektion i försöksdjurets blodbana eller bukhåla.

Förbudet enligt första stycket gäller inte för framkallande av autoimmuna sjukdomar på mus och råtta genom immunisering med olje- eller gelbaserad adjuvans i djurets bukhåla.

2 § Immunisering får inte ske genom injektion i tass eller fotsula på kanin.

3 § Följande injektionsvägar hos försöksdjuret får inte användas för att framkalla ledinflammation:

1. Injektion i trampdyna på mus och råtta.
2. Injektion i muskulaturen på mus.

4 § Om det krävs adjuvans för immunisering ska injektionsvolymen vara den minsta möjliga och anpassas till djurart och injektionsställe. Höggradigt irriterande adjuvans får endast användas om det är absolut nödvändigt.

5 § Vid blodtappning för framställning av polyklonala antikroppar får försöksdjuret endast tappas på så mycket blod att djuret inte påverkas mer än lindrigt och kortvarigt. Blodtappning får inte ske i tätare intervaller än att blodvolymen, hemoglobinhalten och mängden blodkroppar är återställda innan en ny tappning genomförs. Vid planering av blodtappning ska hänsyn tas till djurets känslighet för blodförlust.

Sluttappning av blod eller serum från ett enskilt försöksdjur i samband med avlivning får göras utan begränsning av blodvolym men endast på medvetlösa djur.

Allmänna råd till 9 kap. 5 §

1. För framställning av polyklonala antikroppar och vid andra djurförsök bör inte mer än 10 procent av den totala blodvolymen tappas. Om maximal blodvolym tappas bör det ske med minst 14 dagars mellanrum.

2. Vid blodtappning bör volymsubstitution övervägas med hänsyn till djurets känslighet för blodförlust.

6 § Det är inte tillåtet att framställa monoklonala antikroppar från hybridom i bukhålan på ett försöksdjur, så kallad ascitesmetod, om inte en regional djurförsöksetisk nämnd beslutat annat.

Tester för att fastställa akut toxicitet

7 § Djurförsök får inte genomföras i syfte att ta fram en dödlig dos eller koncentration av ett ämne eller en blandning av ämnen.

En regional djurförsöksetisk nämnd kan medge undantag från första stycket.

Följande uppgifter ska då finnas i ansökan om etiskt godkännande av djurförsök

1. vilken EU-lagstiftning som kräver att djurförsöken utförs,
2. varför andra metoder inte går att använda,
3. var det framgår att den myndighet som kräver testet inte godkänner att informationen tas fram på ett annat sätt, och
4. om ämnet eller ämnena har testats tidigare.

Allmänna råd till 2 kap. 15 §

1. Beskrivningen av kraven från relevant EU lagstiftning i punkt 1 bör ske på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilka sidor, artiklar eller liknande som är relevanta.

2. Försöksledaren kan skicka med ett utlåtande från myndigheten eller annan dokumentation för att visa varför andra metoder inte är tillräckliga för att uppfylla kraven i lagstiftningen.

8 § Vid akuta toxicitetstest får avbrytningspunkterna inte sättas senare än vid det tidigaste tecknet på livshotande tillstånd eller betydande smärta, ångest eller annat likvärdigt lidande.

10 kap. Avlivning av försöksdjur

1 § Försöksdjur får endast avlivas i en försöksdjursanläggning.

Första stycket gäller inte om Jordbruksverket i verksamhetstillståndet har beviljat att djurförsök får genomföras utanför en försöksdjursanläggning.

2 § Andra avlivningsmetoder än de som anges i dessa föreskrifter får användas vid nödsituationer då försöksdjur måste avlivas omedelbart av djurskyddsskäl, djur- eller folkhälsoskäl, för den allmänna säkerheten eller av miljöskäl. I sådana fall gäller inte kraven i 1 och 3 §§.

3 § Den som ska avliva, bedöva eller sedera ett försöksdjur ska vara väl förtrogen med de metoder som ska användas och ha utbildning enligt 6 kap.

Bedövning inför avlivning i detta kapitel har samma betydelse som i 5 kap. 1 § djurskyddsförordningen.

4 § Efter genomförd avlivning ska den som avlivat djuret kontrollera att försöksdjuret är dött innan vidare åtgärder företas med kroppen. En sådan kontroll ska göras på samtliga försöksdjur med någon av följande metoder:

1. Bekräftelse på att cirkulationen upphört permanent.
2. Destruktion av hjärnan.
3. Halsdislokation.
4. Avblodning.
5. Bekräftelse på att *rigor mortis* inträtt.

Vid misstanke om att ett försöksdjur inte är dött ska förnyade avlivningsåtgärder vidtas omedelbart.

Avlivningsmetoder

5 § Försöksdjur av djurslagen gnagare, kanin, hund, katt, iller, primater, nötkreatur, får, get, hästdjur, gris, övriga stora däggdjur, fisk, groddjur, kräldjur, bläckfisk och fågel ska avlivas med någon av de metoder som anges i tabell 1–4 och på sätt som i övrigt framgår av detta kapitel.

Första stycket gäller inte om en regional djurförsöksetisk nämnd godkänt en annan avlivningsmetod.

Tabell 1. Avlivningsmetoder för gnagare, kanin, hund, katt, iller och primater

	Gnagare	Kanin	Hund, Katt, Iller	Primater
Överdosis av narkosmedel ¹	X	X	X	X
Injektion av kemiska preparat	X*	X*	X*	X*
Koldioxid	X ^Δ	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Halsdislokation	X ^Δ	X ^Δ	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Kraftigt slag mot huvudet	X ^Δ	X ^Δ	X ^Δ	Inte tillåtet
Dekapitering	(X) ^Δ	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Skott med skarp ammunition	Inte tillåtet	Inte tillåtet	(X) [□]	Inte tillåtet
Avblodning	X*	X*	X*	Inte tillåtet

¹ Med överdosis av narkosmedel avses här även andra kemiska preparat med sövande effekt.

X = Avlivningsmetoden är godkänd för djurslaget.

Δ = ålders- eller viktbegränsat

* = endast på medvetslösa djur

□ = endast under fältbetingelser

(X) = får endast användas om andra metoder inte är möjliga att använda.

Tabell 2. Avlivningsmetoder för nötkreatur, får, get, hästdjur, gris och övriga stora däggdjur

	Nötkreatur, Får, Get	Hästdjur	Gris	Övriga stora däggdjur
Överdosis av narkosmedel ¹	X	X	X	X
Injektion av kemiska preparat	X*	X*	X*	X*
Inerta gaser (Ar, N ₂)	Inte tillåtet	Inte tillåtet	X	Inte tillåtet
Skott med skarp ammunition	(X) □	X□	X□	X□
Avblodning	X*	X*	X*	X*

¹ Med överdos av narkosmedel avses här även andra kemiska preparat med sövande effekt.

X = Avlivningsmetoden är godkänd för djurslaget.

* = endast på medvetslösa djur

□ = endast under fältbetingelser

(X) = får endast användas om andra metoder inte är möjliga att använda.

Tabell 3. Avlivningsmetoder för fisk, groddjur, kräddjur och bläckfisk

	Fisk	Groddjur	Kräddjur	Bläckfisk
Överdosis av narkosmedel ¹	X	X	X	X
Injektion av kemiska preparat	X*	X*	X*	Inte tillåtet
Kraftigt slag mot huvudet	X	X ^Δ	X ^Δ	Inte tillåtet
Dekapite- ring	X*	X*	X*	Inte tillåtet
Skott med skarp ammunition	Inte tillåtet	Inte tillåtet	X□	Inte tillåtet
Avblodning	X*	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet

SJVFS ange nummer

	Fisk	Groddjur	Kräldjur	Bläckfisk
Hjärnstamsstick	X*	X*	X*	Inte tillåtet
Hypotermisk chock	X•	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet

1 Med överdos av narkosmedel avses här även andra kemiska preparat med sövande effekt.

X = Avlivningsmetoden är godkänd för djurslaget.

Δ = ålders- eller viktbegränsat

** = endast på medvetslösa djur*

□ = endast under fältbetingelser

• = får endast användas på zebrafisk

Tabell 4. Avlivningsmetoder för fågel

	Fågel
Överdos av narkosmedel ¹	X
Injektion av kemiska preparat	X*
Koldioxid	X•
Halsdislokation	X ^Δ
Kraftigt slag mot huvudet	X ^Δ
Dekapitering	X ^Δ
Inerta gaser (Ar, N ₂)	X
Avblodning	X*

1 Med överdos av narkosmedel avses här även andra kemiska preparat med sövande effekt.

X = Avlivningsmetoden är godkänd för djurslaget.

Δ = ålders- eller viktbegränsat

** = endast på medvetslösa djur*

♦ = endast höns, kalkon, vaktlar och dagsgamla fjäderfäkycklingar

6 § Om en avlivningsmetod enligt dessa föreskrifter endast får användas på medvetslösa försöksdjur enligt 5 § ska djuret bedövas enligt något av följande alternativ:

1. I enlighet med 25 §.
2. Andra djurskyddsmässigt acceptabla metoder.

Narkosmedel och andra avlivningspreparat

7 § Samtliga djurslag får avlivas genom en överdos av narkosmedel som ska tillföras försöksdjuret på lämpligt sätt. Även andra kemiska preparat som är specifikt avsedda för ändamålet och som leder till att försöksdjuren somnar och därefter dör får användas.

I samband med avlivning enligt första stycket ska försöksdjuren vid behov sederas innan narkosmedlet tillförs.

8 § Samtliga djurslag utom bläckfisk får avlivas genom injektion av kemiska preparat utan sövande effekt. Preparaten ska vara specifikt avsedda för ändamålet och för det aktuella djurslaget. Vid tillförseln av preparatet ska försöksdjuret vara medvetslöst.

Koldioxid

9 § Gnagare som är äldre än 10 dagar får avlivas med koldioxid.

Vid avlivning enligt första stycket ska utrymmet där försöksdjuret exponeras för gasen vara konstruerat så att försöksdjuren inte skadas. Försöksdjuren ska kunna inspekteras visuellt under avlivningen. Vid avlivning enligt första stycket ska utrymmet där försöksdjuret hålls fyllas på med koldioxid gradvis och försöksdjuret ska utsättas för en koldioxidhalt om minst 80 volymprocent. Avlivningen ska ske på ett sådant sätt att samtliga försöksdjur i utrymmet snabbt blir medvetlösa och kort därefter dör. Vid avlivning med denna metod ska försöksdjuren hållas kvar i utrymmet till dess att de har dött.

10 § Vid avlivning av fjäderfä genom exponering för koldioxid i stall ska visuell inspektion av djuren kunna ske under avlivningen. Gashalten i stallet ska kunna mätas vid behov.

Den planerade avlivningen ska anmälas till länsstyrelsen senast en vecka i förväg. Avlivningen ska övervakas av en veterinär från det att gasen släpps på till det att utrymmet öppnats och resultatet kan inspekteras. Veterinären ska godkänna den gjorda beräkningen av mängden koldioxid som ska användas vid avlivningen innan gasinsläppet påbörjas. När avlivningen är genomförd ska veterinären sända in en ifylld rapportblankett till Jordbruksverket.

Vid förprövningspliktig nybyggnation av höns- och kalkonstallar ska fast genomföringsrör för gasinsläpp installeras.

11 § Då höns avlivas genom exponering för koldioxid i tunnel med kvarn ska visuell inspektion av djuren kunna ske under avlivningen. Koldioxidtunneln ska vara försedd med två prober för mätning av koldioxidhalten, en placeras tidigt och en sent i tunneln. Båda dessa ska kunna avläsas samtidigt.

Den planerade avlivningen ska anmälas till länsstyrelsen senast en vecka i förväg. En veterinär ska finnas närvarande och inspektera avlivningen vid uppstart samt under en timmes drift. När avlivningen är genomförd ska veterinären sända in en ifylld rapportblankett till Jordbruksverket.

12 § Vid avlivning av vaktlar och dagsgamla fjäderfäkycklingar med koldioxid ska försöksdjuren föras in i ett utrymme med högsta möjliga koncentration av koldioxid. Gasen ska tillföras i ren form. Vid avlivning med denna metod ska försöksdjuren hållas kvar i utrymmet till dess att de har dött.

Halsdislokation

13 § Gnagare, kaniner och fåglar som väger mindre än 1 kg får avlivas genom halsdislokation. Gnagare och kaniner som väger mer än 150 g och fåglar som väger mer än 250 g ska vara medvetlösa när de avlivas.

Slag mot huvudet

14 § Slag mot bakhuvudet ska utföras med en sådan kraft och precision att det medför omedelbar medvetlöshet och död. Slag mot bakhuvudet får användas för att avliva ett mindre antal

1. nyfödda hundvalpar, kattungar och illervalpar,
2. fåglar som väger mindre än 5 kg, och
3. kaniner, gnagare, kräldjur och groddjur som väger mindre än 1 kg.

Dekapitering

15 § Fåglar som väger mindre än 250 g får avlivas genom dekapitering.

16 § Gnagare får avlivas genom dekapitering endast om andra metoder inte är möjliga att använda och de väger mindre än 1 kg. Om försöksdjuret väger mer än 250 g ska det vara medvetlöst när det avlivas.

17 § Vid avlivning av fiskar, kräldjur och groddjur ska hjärnan förstöras omgående efter dekapitering.

Inerta gaser (argon och kväve)

18 § Fåglar och grisar får avlivas med inerta gaser såsom argon (Ar) och kväve (N₂).

Allmänna råd till 10 kap. 18 §

Försöksdjuren bör kunna inspekteras visuellt under avlivningen. Avlivning med gas bör ske på ett sådant sätt att alla försöksdjur snabbt blir medvetlösa och kort därefter dör. Vid avlivning med denna metod bör försöksdjuren hållas kvar i utrymmet till dess att de har dött.

Avlivning med skjutvapen

19 § Nötkreatur, får, getter, hästdjur, grisar och övriga stora däggdjur samt kräldjur får endast avlivas med skjutvapen på distans om det inte är möjligt att fånga in försöksdjuren utan att försöksdjuren utsätts för ett större lidande än vad avlivningen kan innebära. Vid avlivning med skjutvapen på distans ska nötkreatur, får, getter, hästdjur, hundar, katter och illrar skjutas i bröstet och kräldjur i huvudet.

Allmänna råd till 10 kap. 19 §

Avlivning genom bröstskott bör kompletteras med avblodning. Detta gäller dock inte vid avlivning av hund och katt.

20 § Hundar och katter får avlivas genom huvudskott om de har fångats i fälla, har skadat sig eller av annan anledning har en kraftigt inskränkt rörelsefrihet. Vid sådan avlivning ska försöksdjuret skjutas så att hjärnan träffas och skadas på ett sådant sätt att försöksdjuret omedelbart förlorar medvetandet och inte återfår det innan försöksdjuret dött.

21 § Avlivning med skjutvapen ska göras av erfarna skyttar och med enhandsvapen eller gevär som är avsedda för jakt- eller avlivningsändamål. Skjutvapnets laddning respektive ammunition ska anpassas till djurarten och försöksdjurets storlek.

Avblodning

22 § Avblodningen ska utföras genom att man öppnar båda halspulsådrorna, det gemensamma blodkärl som dessa ådror utgår ifrån eller ett annat centralt blodkärl. Avblodning får endast göras på medvetslösa djur.

Hjärnstamsstick

23 § Hjärnstamsstick ska utföras på så sätt att ett smalt, vasst instrument sticks in och roteras i försöksdjurets hjärna genom öppningen mellan skallen och halskotpelaren. Instrumentet ska först föras in framåt mot hjärnstammen och därefter bakåt mot ryggmärgen.

Hypotermisk chock

24 § Hypotermisk chock får endast användas för zebrafisk (*Danio rerio*) mer än eller lika med 16 dagar efter befruktning, med en maximal kroppslängd på 5 cm. Temperaturen vid hypotermisk chock ska vara mindre än eller lika med 4 °C och temperaturskillnaden i förhållande till den temperatur vid vilken fisken hålls ska vara mer än eller lika med 20 °C. Fisken får inte komma i direkt kontakt med is. Exponeringstiden ska vara minst 5 minuter.

Bedövning inför avlivning

25 § Fisk, groddjur, kräldjur, höns, övriga fjäderfä, strutsfåglar, övriga fåglar, gnagare, kaniner, hundar, katter, illrar, nötkreatur, renar, hjortar, får, getter, övriga idisslare, hästdjur, grisar, primater och övriga stora däggdjur får bedövas med de metoder som anges i tabell 5 och på sätt som i övrigt framgår av detta kapitel.

SJVFS ange nummer

Tabell 5. Godkända bedövningsmetoder inför avlivning

	Narkos- medel	Bult- pistol	Kul- vapen	Kraftigt slag mot huvudet	Elektr- isk bedöv- ning	Kol- dioxid
Fiskar	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	X	X	Inte tillåtet
Grod- djur	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	X	Inte tillåtet
Kräl- djur	X	X*	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Höns	X	X	X	X	X	X
Övriga fjäderfä	X	X	X	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Struts- fåglar	X	X	X	Inte tillåtet	X	Inte tillåtet
Övriga fåglar	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	X	Inte tillåtet
Gnag- are	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Kaniner	X	X	X	X ^Δ	X	Inte tillåtet
Hundar, Katter, Iller	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	X	Inte tillåtet
Nöt- kreatur	X	X	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Renar och hjortar	X	X	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Får och Getter	X	X	X	Inte tillåtet	X	Inte tillåtet
Övriga idissla- re	X	X	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Häst- djur	X	X	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet
Grisar	X	X	X	Inte tillåtet	X	X
Primat- er	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet

	Narkos- medel	Bult- pistol	Kul- vapen	Kraftigt slag mot huvudet	Elektr- isk bedöv- ning	Kol- dioxid
Övriga stora dägg- djur	X	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet	Inte tillåtet

X = Tillåten bedövningsmetod

Δ = ålders- eller viktbegränsat

** = endast stora kräldjur*

Fixering vid bedövning

26 § Följande metoder är tillåtna för att kortvarigt minska ett djurs rörelsefrihet vid bedövning

1. användning av bedövningsbox som får vara utrustad med anordning för fixering av huvudet,
2. fasthållning av djurets huvud med en grimma, brems eller liknande vid mekanisk bedövning,
3. fasthållning av djurets huvud med horntag vid mekanisk bedövning av ren,
4. manuell fasthållning av mindre djur,
5. slakttratt för fjäderfä, och
6. fotbyglar för fjäderfä med en vikt av högst 20 kg.

Kontroll av bedövning

27 § Efter utförd bedövning i samband med samtlig slakt och avlivning ska en kontroll göras att djuret är bedövat.

Narkosmedel som bedövning

28 § Samtliga djurslag utom bläckfisk får bedövas med narkosmedel som är avsett för ändamålet och som tillförs försöksdjuret på lämpligt sätt.

I samband med bedövning enligt första stycket ska vid behov försöksdjuret sederas innan narkosmedlet tillförs. Eter eller kloroform får inte användas vid bedövning av försöksdjur enligt första stycket.

Mekanisk bedövning

29 § Vid mekanisk bedövning ska djurets rörelsefrihet begränsas så att skottet kan placeras rätt. Detta gäller dock inte i samband med strövensslakt. I samband med alla typer av avlivning som omfattar mekanisk bedövning ska bedövningen ske omedelbart efter att djurets rörelsefrihet har begränsats.

30 § Skjutvapnets typ, laddning och ammunition ska anpassas till djurarten och djurets storlek.

31 § Ett skjutvapens skötsel ska innefatta rengöring, smörjning och kontroll av eventuella packningar varje dag det används. Motsvarande skötsel ska ske innan vapnet används efter ett längre uppehåll.

Ammunition ska förvaras torrt.

Den som använder bultpistol ska efter varje skott säkerställa att bulten återgår till utgångsläget.

32 § Vid all slakt eller avlivning där bultpistol eller ett annat skjutvapen används för att bedöva djur ska djuret skjutas så att hjärnan träffas och skadas på ett sådant sätt att djuret omedelbart förlorar medvetandet.

Om en bultpistol används för att bedöva fjäderfå får djuret skjutas så att hjärnan skadas på ett sådant sätt att djuret omedelbart förlorar medvetandet.

När andra skjutvapen än bultpistol och kulmask används ska vapnets mynning inte ha direktkontakt med djuret.

33 § Efter bedövning med bultpistol ska försöksdjuret avlivas omedelbart.

Slag mot huvudet som bedövning

34 § Slag mot huvudet får användas för att bedöva enstaka kaniner och fjäderfå som väger mindre än 5 kilo samt enstaka fiskar. På kaniner och fjäderfå ska slaget träffa bakhuvudet. Slaget ska utföras på ett sådant sätt att försöksdjuret förlorar medvetandet omedelbart. Efter slaget ska försöksdjuren avblodas omedelbart eller avlivas på annat lämpligt sätt. Vid användning av mekaniska system får fler än enstaka fiskar bedövas genom slag mot huvudet.

Elektrisk bedövning

35 § Fisk, groddjur, höns, strutsfågel, övriga fåglar, kanin, hund, katt, iller, får, get och gris får bedövas med hjälp av elektrisk ström.

Vid bedövning enligt första stycket ska specialutrustning för ändamålet användas. Utrustningen ska garantera att föreskriven strömstyrka uppnås, tydligt ange att strömkretsen är sluten samt ha en mätare som visar spänningen och strömstyrkan i den slutna kretsen. Vid individuell bedövning ska utrustningen ha en anordning som mäter motståndet och som förhindrar att apparaten kan användas om inte minsta tillåtna strömstyrka kan uppnås.

36 § Bedövningsutrustningen ska vid individuell bedövning vara försedd med en teknik som garanterar att föreskriven strömstyrka uppnås och en signal som för operatören tydligt anger att strömkretsen är sluten.

37 § Elektroden ska vara väl underhållna och rena.

38 § Vid elektrisk bedövning av strutsfåglar ska elektroderna placeras på båda sidor om skallen så att strömmen passerar genom djurets hjärna.

39 § Vid individuell bedövning då elektroderna placeras på båda sidor om skallen ska strömstyrkan för varje djur uppgå till minst

1. 1,25 ampere för får och getter,
2. 0,5 ampere för strutsfåglar samt fjäderfän med kroppsvikt över 2,5 kg,
3. 0,3 ampere för övriga fjäderfän, och
4. 0,3 ampere för kaniner.

Föreskriven strömstyrka ska för alla djurslag i alla situationer uppnås inom en sekund efter det att strömkretsen har slutits och ska därefter upprätthållas genom djurets hjärna till dess att djuret är bedövat. Lämpliga åtgärder ska också vidtas för att säkerställa en god elektrisk kontakt, särskilt genom avlägsnande av ull eller genom att huden fuktas.

40 § Vid elektrisk bedövning av slaktkyckling och värphöns då huvudet passerar genom ett vattenbad ska strömstyrkan, vid användning av 50–200 Hz växelström, för varje djur uppgå till 0,12 ampere.

Föreskriven strömstyrka ska upprätthållas till dess att djuret är bedövat.

41 § Elektrisk bedövning ska snarast följas av avblodning eller någon annan lämplig avlivningsmetod så att djuret inte hinner återfå medvetandet.

Koldioxidbedövning

42 § Vid koldioxidbedövning av grisar ska indrivningen ske från en indrivningsbox. Boxen ska vara belägen i omedelbar anslutning till den transportkorg som fraktar ner grisarna i koldioxidschaktet.

Koldioxidschaktets övre del ska vara förberedd med belysning.

Vid manuell indrivning ska den som arbetar med indrivningen befinna sig i indrivningsboxen.

43 § Transportkorgar för grisar ska vara försedda med ett plant och halkfritt golv.

I varje transportkorg ska det finnas utrymme för minst två grisar.

Transportkorgarna ska vara utformade så att djuren kan stå upprätta tills de förlorar medvetandet. Transportkorgarna får inte överbeläggas.

44 § Gasbedövningsutrustning ska kalibreras regelbundet.

Registreringen av koldioxidkoncentrationen ska ske på sådan nivå i koldioxidschaktet eller tunneln som gör det möjligt att kontrollera att den koncentration och tidsperiod som fastslagits i standardrutinerna avseende grundläggande parametrar vid bedövning har uppnåtts.

Koldioxidschaktet eller tunneln ska kunna inspekteras när bedövningsanläggningen är i drift.

11 kap. Krav på destinationsuppfödning och användning av icke destinationsuppfödda djur

1 § Bestämmelser om destinationsuppfödning finns även i 7 kap. 1 § 4 djurskyddslagen.

2 § Följande arter och grupper av arter ska vara destinationsuppfödda:

1. Samtliga arter av genetiskt modifierade ryggradsdjur.
2. Groda av arterna *Xenopus laevis*, *X. tropicalis*, *Rana temporaria* och *R. pipiens*.
3. Zebrafisk.
4. Vaktel.
5. Mus.
6. Råtta.
7. Marsvin.
8. Guldhamster.
9. Kinesisk dvärghamster.
10. Gerbil.
11. Kanin.
12. Iller.
13. Hund.
14. Katt.
15. Primater.

3 § Djur av de arter som anges i 2 § får användas i djurförsök även om de inte är destinationsuppfödda under förutsättning att följande villkor är uppfyllda:

1. Syftet med djurförsöket kan inte uppnås genom användning av destinationsuppfödda försöksdjur av samma eller annan djurart.
2. Djurägaren ska ha informerats om vad försöket innebär.
3. Djurägaren ska ha lämnat sitt medgivande till att djuret används.
4. Djurägaren ska ha informerats om att han eller hon kan återkalla sitt medgivande när som helst utan att behöva motivera detta.
5. Djurägaren får inte ersättning för mer än faktiska omkostnader.
6. Försöksdjuret hålls inte på en försöksdjursanläggning under försöket.
7. Försöksdjuret utsätts inte för kirurgiska ingrepp enbart beroende på djurförsöket, förutom enklare ingrepp.
8. En regional djurförsöksetisk nämnd har medgett undantag från kravet på destinationsuppfödning.

För användning av herrelösa eller förvildade tamdjur och fritt levande vilda djur av arter som ska vara destinationsuppfödda enligt 2 §, gäller endast första stycket 1 och 7.

Allmänna råd till 11 kap. 3 § 7

Enklare ingrepp kan vara blodprov, urinprov och hudbiopsier.

Herrelösa eller förvildade tamdjur

4 § Herrelösa eller förvildade tamdjur får inte användas i djurförsök.

Förbudet i första stycket gäller inte för djurförsök som är undantagna från kravet på verksamhetstillstånd och etiskt godkännande av djurförsök enligt 2 kap. 23 § eller om en regional djurförsöksetisk nämnd beslutat annat.

Användning av vilda djur i försök

5 § Fritt levande vilda djur som har fångats in får endast användas i djurförsök om en regional djurförsöksetisk nämnd har medgett detta.

Vid användning av sådana djur som avses i första stycket ska särskild hänsyn tas till aklimatisering, karantän, djurhållning och skötsel av djuren.

Primater och andra hotade djur

6 § Människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) får inte användas i djurförsök.

Förbudet i första stycket gäller inte om försöken sker vid anläggningar som är godkända för offentlig förevisning av djur enligt 3 kap. 6 § djurskyddsförordningen, och antingen 1 eller 2 är uppfyllda:

1. Djuren utsätts inte för något som kan medföra lidande för djuren och en regional djurförsöksetisk nämnd har beviljat försöket.
2. Det är observationsstudier som får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande av djurförsök enligt 2 kap. 25 §.

Allmänna råd till 11 kap. 6 § 1.

Sådana försök kan exempelvis vara beteendestudier, berikningsstudier eller studier i syfte att utvärdera förbättringsåtgärder i inhysningsmiljön.

7 § Hotade arter och samtliga primatarter förutom människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) får inte användas i djurförsök.

Förbudet i första stycket gäller inte om

1. det finns vetenskapliga skäl som innebär att syftet med djurförsöket inte kan uppnås om man använder andra arter än hotade arter eller primater,
2. djuren endast används i djurförsök med de syften som anges i tabell 6 nedan, och
3. en regional djurförsöksetisk nämnd har beviljat det.

Tabell 6. Syften för användning av primater, hotade primater och övriga hotade arter

	Primater	Hotade primater	Övriga hotade arter
1. Grundforskning	X	Inte tillåtet	Inte tillåtet

SJVFS ange nummer

	Primater	Hotade primater	Övriga hotade arter
2. Forskning om vilka effekter sjukdomar, ohälsa eller annan avvikelse har på människor, djur eller växter samt hur de ska undvikas, förebyggas, diagnosticeras eller behandlas.	X*	X*	X
3. Utveckling, tillverkning eller testning av kvalitet, effekt och säkerhet av läkemedel, livsmedel, foder och andra ämnen eller produkter. Detta gäller endast i de syften som avses i 2.	X*	X*	X
4. Forskning som syftar till artens överlevnad.	X	X	X

** Gäller endast för djurförsök som genomförs för att undvika, förebygga, diagnostisera eller behandla funktionsnedsättande eller potentiellt livshotande kliniska tillstånd hos människor. Med "funktionsnedsättande kliniskt tillstånd" menas en minskning av en individs normala fysiska eller psykologiska funktionsförmåga.*

8 § Den som föder upp primater ska ha en strategi för att öka andelen försöksdjur som är avkommor till fångenskapsuppfödda primater.

9 § Vit silkesapa (*Callithrix jacchus*) får endast användas i djurförsök om de antingen är avkomma till föräldradjur som har fötts upp i fångenskap eller om de kommer från självförsörjande kolonier.

10 § Krabmakak (*Macaca fascicularis*) får endast användas i djurförsök om de antingen är avkomma till föräldradjur som har fötts upp i fångenskap eller om de kommer från självförsörjande kolonier.

11 § Rhesusapa (*Macaca mulatta*) får endast användas i djurförsök om de antingen är avkomma till föräldradjur som har fötts upp i fångenskap eller om de kommer från självförsörjande kolonier.

12 § Övriga icke-mänskliga primater får endast användas i djurförsök om de antingen är avkomma till föräldradjur som har fötts upp i fångenskap eller om de kommer från självförsörjande kolonier.

12 kap. Identitetsmärkning av försöksdjur

Identitetsmärkning av primat, hund, katt och kanin

1 § En primat, hund, katt eller kanin som finns på en försöksdjursanläggning ska ha en individuell permanent identitetsmärkning. Djuret ska märkas senast i samband med avvänjningen. Märkningen ska göras på det sätt som är mest skonsamt för djuret.

2 § En omärkt primat, hund, katt eller kanin som har köpts in endast för att användas i uppfödning ska identitetsmärkas så snart som möjligt.

3 § Den som har omärkta primater, hundar eller katter ska på begäran från kontrollmyndighet ange skälen till varför försöksdjuren inte har märkts.

Märkningsmetoder

4 § Följande invasiva märkningsmetoder är tillåtna på försöksdjur av samtliga arter under förutsättning att metoden är lämplig för djurets art och storlek:

1. Tatuering.
2. Frysmärkning.
3. Applicering av öronbrickor.
4. Inplantering av mikrochip.

5 § Mus, råtta, guldhamster, kinesisk dvärghamster, sork, gerbil och marsvin får utöver det som anges i 4 § märkas med klippta hål eller hack i öronen.

6 § Fiskar får i samband med djurförsök märkas med andra invasiva märkningsmetoder än de som anges i 4 § om det sker under bedövning och märkningen har godkänts av en regional djurförsöksetisk nämnd.

7 § Ytterligare bestämmelser om märkning av hästdjur, nötkreatur, får, get, gris, katt och hundar finns i:

SJVFS ange nummer

1. Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/262 av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur⁹.

2. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa.

3. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:34) om registrering av hundar och katter.

13 kap. Journalföring

Journaler över djur

1 § Journal ska föras individuellt över alla försöksdjur som används i djurförsök. Journal får dock föras för en grupp av försöksdjur om

1. försöksdjuren omfattas av samma etiska godkännande av djurförsök,
2. utsätts för samma försöksåtgärder, och
3. försöksdjuren hålls i samma bur, box, rum eller motsvarande.

För primater, hundar, katter eller kaniner ska journal alltid föras individuellt.

2 § Alla som använder, föder upp, förvarar eller tillhandahåller försöksdjur ska föra journal över följande:

1. Antal och art för de djur som föds upp, förvärvas, levereras, används i försök, släpps fria eller utplaceras i hem.
2. Djurens ursprung, inbegripet om de fötts upp för att användas i försök.
3. Datum när djuren förvärvades, levererades, släpptes fria eller utplacerades i hem.
4. Från vem djuren har förvärvats.
5. Namn och adress på den som tar emot djuren.
6. Antal och art för djur som antingen har dött eller avlivats inom verksamheten, inklusive datum.
7. För djur som dött ska dödsorsak anges om den är känd.
8. Uppgifter om sjukdomar och skador samt vilka åtgärder som därför har vidtagits.
9. Diarienumret på det etiska godkännandet av djurförsök som djuren används i och diarienumret på eventuella tillägg till godkännandet.

Allmänt råd till 13 kap. 2 § 2 och 4

För vissa typer av djurförsök och då försöksdjuren inte är destinationsuppfödda, till exempel djurförsök på djur som lever fritt i

⁹ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/262 av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur (förordning om pass för hästdjur). EUT L 59, 3.3 2015, s 1 (Celex 32015R0262).

naturen, djur som fångas in från naturen eller där försök görs till exempel på slakterier, kan informationen i 2 gällande djurens ursprung bestå av län, område, sjö eller liknande där djuren observeras eller fångas. Informationen i 4 gällande från vem djuren har förvärvats kan bestå av exempelvis observerats i naturen eller fångade i Kattegatt.

3 § Journal ska föras så att det går att identifiera vilket moment i det etiska godkännandet av djurförsök som utförts.

Journalanteckningen ska göras i direkt anslutning till utförandet av åtgärden.

4 § För försöksdjur som används i djurförsök ska åtminstone följande journalföras utöver det som anges i 2 §:

1. Försöksåtgärd som utförs på djuren, inklusive extra skötsel och vårdåtgärder.
2. Utförande av extra skötsel- och vårdåtgärder för genetiskt förändrade djur med uppvisad skadlig fenotyp oavsett om den är spontan eller inducerad, inklusive datum.
3. Datum för utförande av åtgärder.
4. Om försöksdjuren har använts tidigare enligt 8 kap. 13 § och i så fall i vilka djurförsök.

Allmänt råd till 13 kap. 4 §

Exempel på försöksåtgärder kan vara:

1. *Injektioner inklusive substans, dos och volym.*
2. *Operationer till exempel vilken typ av operation, pre- och postoperativ smärtlindring, post-operativ tillsyn.*
3. *Beteendetester inklusive habituering.*
4. *Start för foder- eller vattenrestriktioner och när foder eller vatten återförs.*
5. *Blodprovstagning.*
6. *Metabolismburar.*

Exempel på extra skötsel- och vårdåtgärder kan vara tillsyn utöver den dagliga tillsynen, mat placerad på golvet för att underlätta för djuren att nå maten eller extra burbyte.

Information om hundar, katter och primater

5 § Alla uppfödare, leverantörer och användare ska för samtliga hundar, katter och primater journalföra information om

1. identitet,

SJVFS ange nummer

2. födelseort och födelsedatum om uppgift finns,
3. om djuret fötts upp för användning i försök, och
4. när det gäller primater, huruvida de är avkomma till primater som har fötts upp i fångenskap.

6 § Varje hund, katt och primat ska åtföljas av en individuell dokumentation med djurets levnadshistoria som följer djuret så länge det hålls som försöksdjur.

Dokumentationen ska upprättas när djuret föds eller snarast möjligt därefter och ska innehålla all relevant information om reproduktion samt veterinärmedicinska och sociala förhållanden för det enskilda djuret och de projekt det har använts i.

Om djuret utplaceras i ett hem ska den relevanta veterinärmedicinska och sociala informationen ur den individuella dokumentationen som avses i första stycket följa med djuret.

Bevarande av journaler och individuell dokumentation

7 § Journaler enligt 2–4 §§ ska bevaras i minst fem år från det att försöket avslutats.

Journalerna ska vara tillgängliga för alla som deltar i försöket eller vården av försöksdjuren så länge försöken pågår.

8 § Individuell dokumentation som avses i 6 § i detta kapitel ska bevaras i minst tre år efter djurets död eller utplacering i hem.

14 kap. Försöksdjursanläggningars utformning och funktion

Anläggningens utformning

1 § En försöksdjursanläggning ska vara utformad och kunna användas så att den ger försöksdjuren en lämplig miljö med hänsyn till artens fysiologiska och beteendemässiga behov.

2 § Installationer och utrustning ska vara säkra, fungera och försedda med skydd så att de inte kan skadas av försöksdjuren eller orsaka försöksdjuren skada.

3 § Installationer och utrustning ska vara anpassade till de djurförsök som genomförs. De ska dessutom vara konstruerade på ett sådant sätt och ha en sådan funktion att

1. djurförsöken kan utföras så effektivt som möjligt med tillförlitliga resultat,
2. minimalt antal försöksdjur kan användas, och
3. försöksdjuren orsakas minimalt lidande.

4 § En försöksdjursanläggning ska vara utformad så att tillsynen av försöksdjuren kan genomföras enligt 15 kap. 3 §.

5 § En försöksdjursanläggning ska vara utformad och skötas så att

1. obehöriga personer inte kan få tillträde,
2. oönskade djur förhindras att ta sig in, och
3. försöksdjur som hålls på anläggningen inte kan rymma.

Instruktioner för anläggningen

6 § På en försöksdjursanläggning ska det finnas:

1. Aktuella instruktioner för hur eventuella brister i byggnader och utrustning ska motverkas och åtgärdas.
2. Tydliga instruktioner om åtgärder vid nödsituationer uppsatta på väl synliga platser.
3. Effektiva beredskapsplaner för att säkerställa djurens hälsa och välbefinnande när väsentliga delar i djurhållningen brister.

Allmänna råd till 14 kap. 6 §

Instruktioner enligt 2 kan till exempel vara instruktioner om åtgärder i händelse av brand, strömavbrott eller fel på mekaniska system m.m.

Instruktioner enligt 3 kan till exempel vara beredskapsplan om åtgärder i händelse av fel på mekaniska system till exempel vattentillförsel, ventilation, automatiska utfodringsystem m.m.

7 § På en försöksdjursanläggning ska det finnas

1. en arbetsinstruktion för skötsel av försöksdjuren,
2. information om hur försöksdjuren ska skyddas vid oväntade händelser av betydelse ur djurskyddssynpunkt,
3. information om 3R-principen, och
4. information om de djurarter och stammar som finns på försöksdjursanläggningen.

Informationen i första stycket ska finnas lätt tillgänglig för alla som arbetar med försöksdjuren.

8 § På en försöksdjursanläggning ska det finnas skriftliga instruktioner för

1. regelbundna hälsokontroller och hälsoinventeringar,
2. mikrobiologisk övervakning,
3. hantering av sjukdomsutbrott,
4. definitioner av hälsoparametrar,
5. introduktion av nya försöksdjur på anläggningen,
6. bedövning,
7. narkos,
8. sedering,
9. smärtlindring,
10. kirurgiska ingrepp inklusive pre- och postoperativ vård,

SJVFS ange nummer

11. avlivning, och

12. bedömning av försöksdjurens fysiska och psykiska välbefinnande inklusive tillvänjnings- och träningsprogram anpassade för försöksdjuren och djurförsöken.

En berikningsplan för försöksdjuren enligt 15 kap. 9 § ska finnas lätt tillgänglig på en försöksdjursanläggning.

I de fall det inte bedrivs verksamhet som kräver åtgärder enligt första stycket behöver inte en skriftlig instruktion tas fram.

Utrymmen där försöksdjur vistas

9 § Utrymmen där försöksdjur vistas ska uppfylla följande krav:

1. Djurutrymmen ska rengöras regelbundet och effektivt. En tillfredställande hygienisk standard ska uppnås.

2. Väggar och golv ska ha ett tåligt ytskikt som kan motstå det slitage som orsakas av djuren, rengöring och dekontaminering.

3. Material och ytskikt för väggar och golv får inte vara skadliga för djurens hälsa eller av sådan beskaffenhet att djuren kan ådra sig skador.

4. Inredning, utrustning och installationer ska vara utformade på lämpligt sätt för rengöring och dekontaminering.

5. Djurutrymmen ska vara utformade och konstruerade på ett sådant sätt att försöksdjuren inte skadas.

6. Djurutrymmenas golv ska vara anpassade efter försöksdjurens art och ålder och utformade för att underlätta avlägsnande av urin och avföring.

Rengöring och dekontaminering enligt första stycket gäller inte engångsartiklar.

Isolerings- och sjukutrymmen

10 § Det ska finnas utrymmen där nya försöksdjur som kommer till försöksdjursanläggningen kan isoleras till dess att deras hälsotillstånd har fastställts och eventuella hälsorisker för försöksdjur på anläggningen kan bedömas och minimeras.

11 § Det ska finnas möjlighet att hålla sjuka eller skadade försöksdjur avskilt och på ett sätt som underlättar försöksdjurets återhämtning.

Allmänna råd till 14 kap. 11 §

Sjuka och skadade försöksdjur bör hållas i ett klimat som de är vana vid. För försöksdjur som hålls i utomhusliknande klimat bör det finnas ett utrymme som kan värmas upp.

Lokaler där djurförsök utförs

12 § Om det är olämpligt att genomföra djurförsök eller observationer i djurrummen ska det finnas lokaler avsedda för dessa ändamål.

Det ska vid behov finnas laboratorieutrustning för att utföra enkla diagnostiska prov, obduktioner samt insamling av prover.

13 § Om det krävs kirurgiska ingrepp under aseptiska förhållanden ska det finnas utrymmen som är anpassade för detta. Det ska i sådana fall dessutom finnas utrymmen anpassade för postoperativ vård.

Utrymmen för rengöring, disk och lagring av foder

14 § Lagerutrymmen ska utformas, användas och underhållas så att foder och strö eller bäddmaterial håller god kvalitet. Dessa utrymmen ska vara skyddade mot skadedjur och insektsangrepp så långt det är möjligt. Andra material som kan vara förorenade eller innebära risker för försöksdjuren ska förvaras separat.

15 § Rengörings- och diskutrymmen ska vara utformade så att det går att rengöra använd utrustning i den utsträckning som behövs. Rengöringsprocessen ska utformas så att flödena för ren och smutsig utrustning hålls isär.

16 § Foder- och vattenbehållare, tråg och andra redskap som används vid utfodring ska rengöras regelbundet och vid behov steriliseras.

Ventilation och luftföroreningar

17 § Vid djurhållning inomhus ska djurutrymmena ha nödvändiga installationer för värme och ventilation som säkerställer en lämplig inomhusmiljö för försöksdjuren.

Luftföroreningar i djurutrymmena ska hållas på så låga nivåer att de inte kan inverka negativt på försöksdjurens hälsa eller välbefinnande i övrigt.

Lufttillförsel och fönster ska anordnas och placeras så att försöksdjuren inte utsätts för drag, eller för temperatur eller luftfuktighet som kan inverka negativt på försöksdjurens välbefinnande.

Temperatur och väderförhållanden

18 § Temperaturen och den relativa luftfuktigheten i djurrummen ska anpassas till de arter, raser och stammar som hålls där, och till försöksdjurens ålder. Temperaturen ska mätas och registreras dagligen.

Allmänna råd till 14 kap. 18 §

Om den relativa luftfuktigheten är viktig för det aktuella djurslaget bör den mätas dagligen.

19 § Försöksdjur får inte vara hänvisade enbart till utomhusutrymmen under väderförhållanden som kan orsaka dem lidande eller obehag.

Belysning och fotoperioder

20 § Det ska finnas tillräcklig belysning för skötsel och daglig tillsyn av försöksdjuren.

21 § Försöksdjuren ska ha regelbundna ljus- och mörkerperioder och en ljusintensitet som är anpassad till arten. Om det naturliga ljuset inte ger en lämplig ljus- och mörkerperiod ska det finnas kontrollerad belysning för att tillgodose djurens biologiska behov.

Allmänna råd till 14 kap. 21 §

Belysning i utrymmen för fåglar som har sin viloplats på sittpinnar bör tändas och släckas med automatisk, tidsstyrd dimfunktion eller motsvarande. Fåglar bör ha tillgång till svagt nattljus.

22 § Belysningsarmaturer ska placeras och ljusintensiteten regleras så att försöksdjuren inte utsätts för obehag eller skadas.

Ljud, buller och vibrationer

23 § Ljud, inbegripet ultraljud och infraljud, får inte ha sådan nivå och frekvens att det inverkar negativt på försöksdjurens välbefinnande.

24 § Djurrum ska vid behov vara försedda med ljudisolering och ljudabsorberande material.

25 § För vattenlevande försöksdjur får utrustning som orsakar buller eller vibrationer, såsom generatorer eller filtreringsanordningar, inte inverka negativt på försöksdjurens välbefinnande.

Larm och reservkraftsystem för mekaniska fel och strömavbrott

26 § En försöksdjursanläggning med värmesystem och mekaniska ventilationssystem ska vara försedd med larm som varnar för över och undertemperaturer samt fel på ventilationssystemet och larmanordningen.

Larmanordningen ska vara utformad så att larmet uppmärksammas och stör försöksdjuren så lite som möjligt. Ljudet från larmsystem ska ligga utanför försöksdjurens känsliga hörselområde om det inte kommer i konflikt med larmets hörbarhet för människor.

27 § En försöksdjursanläggning som är beroende av elektricitet eller mekanisk utrustning för driften av anläggningen ska ha ett reservsystem. Systemet ska säkerställa sådana funktioner som är nödvändiga för att upprätthålla försöksdjurens säkerhet i händelse av elavbrott eller fel på den mekaniska utrustningen.

Första stycket gäller inte om säkerheten för försöksdjuren kan upprätthållas på annat sätt.

15 kap. Skötsel och hållande av försöksdjur

1 § Grundläggande bestämmelser om hur djur ska hanteras, hållas och skötas finns i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen.

2 § Bestämmelserna i 15–26 kap. gäller endast försöksdjur som hålls i försöksdjursanläggningar.

Daglig tillsyn

3 § Tillsyn av försöksdjur ska ske minst dagligen på ett för försöksdjuren betryggande sätt och så att försöksdjuren störs så lite som möjligt. Högräktiga, nyfödda, sjuka eller skadade försöksdjur samt försöksdjur som beter sig onormalt ska ges tillsyn oftare.

Tillsynen enligt första stycket ska säkerställa att sjuka eller skadade försöksdjur och försöksdjur som av annat skäl utsätts eller riskerar att utsättas för lidande upptäcks. Åtgärder för att lindra försöksdjuren lidande ska vidtas snarast möjligt.

Tillsynen ska dokumenteras på ett sådant sätt att det tydligt framgår när tillsynen utfördes, vad som kontrollerades, vilka eventuella åtgärder som vidtogs och av vem.

Allmänna råd till 15 kap. 3 §

För att underlätta tillsynen bör berikningen vid behov kunna flyttas eller tillfälligt lyftas ut ur djurutrymmet.

4 § Miljöförhållandena i utrymmen där försöksdjuren vistas ska kontrolleras dagligen. Brister som upptäcks ska åtgärdas snarast möjligt.

Grupphållning

5 § Om inte annat framgår av 16–26 kap. ska försöksdjur som inte är naturligt solitära hållas i stabila sociala par eller grupper av kompatibla individer.

Trots det som anges i första stycket får försöksdjur hållas individuellt om någon av följande förutsättningar är uppfyllda:

1. Försöksdjuret har hållits i grupp och blir på grund av en oförutsedd händelse tillfälligt ensamt och kan inte sättas ihop med ett annat kompatibelt försöksdjur.

2. Det gäller avel som inte redan ingår i ett etiskt godkännande av djurförsök och där handjuret tas från hondjuret. Handjuret får då tas från hondjuret under en begränsad tidsperiod och hållas ensamt om det inte kan hållas med ett kompatibelt hondjur.

3. Det är nödvändigt under kortare tidsperioder för introduktion av försöksdjur.

SJVFS ange nummer

4. När kompatibilitet mellan försöksdjur inte kan uppnås så att de behöver separeras för återhämtning eller tills ett nytt kompatibelt försöksdjur kan hittas.

5. När ett försöksdjur ges särskild vård.

6. För att förhindra smittspridning.

Syn-, hörsel-, lukt- eller känselkontakt mellan försöksdjuren ska bibehållas även när de hålls individuellt.

Allmänna råd till 15 kap. 5 §

1. Par och grupper av försöksdjur bör sättas samman av unga försöksdjur. Försöksdjur som hålls i grupp bör ha möjlighet att söka skydd och komma utom synhåll från varandra.

2. När kompatibilitet inte har kunnat uppnås och detta har resulterat i onormala nivåer av aggressivitet, uppenbar viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner bör försöksdjur separeras och om möjligt sättas samman med andra försöksdjur.

3. Om det inte är möjligt att hitta en kompatibel individ bör försöksdjuret få extra tillgång till annan berikning.

4. Den tid som försöksdjuret hålls individuellt bör i möjligaste mån minimeras.

6 § Introduktion eller återintroduktion av försöksdjur i etablerade grupper ska övervakas noggrant och ske på ett sådant sätt att problem med kompatibilitet och störda sociala relationer undviks.

Inredning och berikning

7 § Försöksdjur ska ha tillgång till lämpligt bäddmaterial samt lämpliga och för försöksdjuren attraktiva vilo- och sovplatser i sådan mängd att alla försöksdjur kan vila och sova samtidigt.

Under fortplantningsperioden ska försöksdjuren ha tillgång till lämpligt bomaterial och boplatser.

8 § Försöksdjur ska hållas i ett utrymme med tillräcklig komplexitet så att de har möjlighet att utföra ett brett spektrum av naturliga beteenden. Försöksdjuren ska dessutom ges en möjlighet att kontrollera och välja sin miljö för att minska stressbeteende.

9 § Försöksdjur ska ha tillgång till berikning. Berikningen ska vara anpassad till försöksdjurens artspecifika och individuella behov.

Utöver detta gäller även de särskilda bestämmelserna i 16–26 kap. för de arter som anges där.

Allmänna råd till 15 kap. 8 och 9 §§

1. De naturliga beteenden som i första hand bör främjas är djurs behov av rörelse, vila, komfort, sysselsättning, födosök, gömställe och socialt umgänge. Berikning av miljön kan uppnås genom att ge möjlighet till exempel fysisk aktivitet, undersökande beteenden, samt finmotoriska och kognitiva aktiviteter som är lämpliga för arten. Rastningsmöjligheter och inredning som ökar djurens möjlighet att utnyttja utrymmets hela volym bör också prioriteras.

2. Utfodringsrutiner och foderanordningar bör vara utformade för att stimulera födosöksbeteende.

3. Lösa miljöberikningsobjekt bör vara sådant att försöksdjuren kan undersöka, bära omkring samt bearbeta dem. Berikning bör finnas i sådan mängd att konkurrens minimeras.

Inkompatibla arter

10 § Försöksdjur av arter som är inkompatibla, exempelvis rovdjur och bytesdjur och djur som kräver olika miljöförhållanden, ska inte hållas i samma rum.

Rovdjur och bytesdjur får inte heller hållas inom syn-, lukt- eller hörhåll för varandra.

Uppfödning

11 § Nyfödda eller unga försöksdjur ska hållas med modern eller likvärdig ersättare så länge de behöver modersmjölk eller omvårdnad.

Foder och vatten

12 § Utrymmet där försöksdjuren utfodras ska vara så stort att alla försöksdjur kan få tillgång till fodret samtidigt och utformat så att konkurrensen mellan försöksdjuren begränsas.

13 § Av 2 kap. 4 § djurskyddslagen framgår att djur ska ges tillräckligt med foder och vatten som är av god kvalitet och som är anpassat för arten.

14 § Djuren ska ha fri tillgång till dricksvatten.

15 § Fodret ska uppfylla djurens näringsbehov, vara välsmakande för djuren och ha sådan form samt presenteras så att det uppfyller djurens beteendebestyr.

Fodret ska hålla god hygienisk kvalitet. Vid val av råvaror, tillverkning, beredning och presentation av fodret ska risken för kemisk, fysisk och mikrobiologisk förorening minimeras. Funktionen på system för automatisk foderförsörjning ska övervakas så att näringstillförseln till djuren garanteras.

Fodret ska förpackas, transporteras och lagras så att det inte förorenas, försämras eller förstörs.

16 § Om automatiska dricksvattensystem används ska funktionen regelbundet kontrolleras, systemet underhållas och spolats igenom. Om burar med hel botten används ska risken för översvämning minimeras.

Undantag från krav på skötsel och hållande

17 § Försöksdjur får hållas i en anläggning som inte är godkänd som försöksdjursanläggning om

1. verksamhetstillståndet medger detta,
2. försöksdjuren inte utsätts för kirurgiska ingrepp enbart beroende på djurförsöket, förutom enklare ingrepp, samt
3. försöksdjuren hålls där huvudsyftet med djurhållningen inte är försöksdjursanvändning.

Allmänna råd till 15 kap. 17 § 2

Enklare ingrepp kan vara blodprov, urinprov och hudbiopsier.

18 § Jordbruksverket kan i samband med godkännandet av försöksdjursanläggningar medge att försöksdjur hålls i ett mindre utrymme än vad som anges i dessa föreskrifter om försöksdjuren används eller ska användas i djurförsök med

1. agens tillhörande lägst riskklass 2, enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:10) om risker i arbetsmiljön, eller
2. genetiskt modifierade mikroorganismer i L- eller R-verksamhet enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten.

Första stycket gäller inte för primater.

19 § Försöksdjur får hållas och skötas på annat sätt än vad som anges i dessa föreskrifter om en försöksdjursveterinär har ordinerat detta av veterinärmedicinska skäl.

20 § Bestämmelserna i 14–26 kap. får frångås om forskningens syfte förutsätter att försöksdjuren hålls enligt de bestämmelser som gäller för lantbrukets djur eller vattenbruksdjur som inte omfattas av djurförsök.

16 kap. Särskilda bestämmelser för mus, råtta, gerbil, hamster och marsvin

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om mus, råtta, gerbil, guldhamster, kinesisk dvärghamster och marsvin.

Allmänna råd till 2 kap. 2 § djurskyddslagen

Mus, råtta, gerbil och hamster bör inte avvännas före tre veckors ålder.

Marsvin bör inte avvännas före fyra veckors ålder.

Undantag till gruppållning

2 § Hamstrar får hållas individuellt.

Inredning och berikning

3 § Försöksdjuren ska hållas i burar med hel botten.

4 § Bobyggnadsmaterial ska alltid finnas tillgängligt.

Foder

5 § Tillgången till foder ska anpassas efter djurens snabba ämnesomsättning. Marsvin ska ha daglig tillgång till hö eller annat grovfoder.

Luftfuktighet

6 § Den relativa luftfuktigheten i djurutrymmena ska överstiga 40 procent.

Utrymmeskrav

7 § Möss ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 7–9.

I dessa tabeller avses med minsta höjd avståndet mellan utrymmets golv och överdel. Denna höjd ska finnas i mer än 50 procent av utrymmet innan berikningsanordningar har satts in.

Vid planeringen av ett djurförsök ska djurens tillväxt beaktas så att utrymmet är tillräckligt stort under hela försöket.

Tabell 7. För mus gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytan per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 20	330	60	12
över 20 till 25	330	70	12
över 25 till 30	330	80	12
över 30	330	100	12

SJVFS ange nummer

Tabell 8. För möss vid avel gäller följande utrymmeskrav

	Minsta golvyta (cm ²)	Extra golvyta per avkomma överstigande 10 (cm ²)	Minsta höjd (cm)
hona med kull	330	-	12
avelspar med kull	380	-	12
trio av stam med ≤5 avkommor / hona*	500	-	12
trio av stam med >5 avkommor / hona*	500	25	12

* fram till avvänjning.

Tabell 9. Utrymmeskrav vid uppfödning-avvanda möss*

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 20	950	40	12
över 20	1500	30	12

* Avvanda möss får hållas vid dessa högre beläggningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att försöksdjuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist i välbefinnandet som till exempel ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

8 § Råtta ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 10–12.

I dessa tabeller avses med minsta höjd avståndet mellan utrymmets golv och överdel. Denna höjd ska finnas i mer än 50 procent av utrymmet innan berikningsanordningar har satts in.

Vid planeringen av ett djurförsök ska djurens tillväxt beaktas så att utrymmet är tillräckligt stort under hela försöket.

Tabell 10. För råtta gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 200	800	200	18
över 200 till 300	800	250	18
över 300 till 400	800	350	18
över 400 till 600	800	450	18
över 600 till 800	1500	600	18
över 800	1800	900	18

* fram till avvänjning.

Tabell 11. Utrymmeskrav vid uppfödning av råtta

	Minsta golvyta (cm ²)	Extra golvyta per avkomma 8–10 (cm ²)	Extra golvyta per avkomma överstigande 10 (cm ²)	Minsta höjd (cm)
avelshona med kull	800	-	-	18
avelspar med kull	1200	-	-	18
trio med ≤4 avkommor/hona	1600	-	-	18
trio med >4 avkommor/hona*	1600	45	30	18

* fram till avvänjning.

Tabell 12. Utrymmeskrav vid uppfödning och avvänjning av råtta*

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 50	1 500	100	18
över 50 till 100	1 500	125	18
över 100 till 150	1 500	150	18
över 150 till 200	1 500	175	18
högst 100	2 500	100	18
över 100 till 150	2 500	125	18
över 150 till 200	2 500	150	18

SJVFS ange nummer

* Avvanda råttor får hållas vid dessa högre beläggningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att försöksdjuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist i välbefinnandet som till exempel ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktnedgång eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

9 § Gerbiler ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 13.

I denna tabell avses med minsta höjd avståndet mellan utrymmets golv och överdel. Denna höjd ska finnas i mer än 50 procent av utrymmet innan berikningsanordningar har satts in.

Vid planeringen av ett djurförsök ska djurens tillväxt beaktas så att utrymmet är tillräckligt stort under hela försöket.

Tabell 13. För gerbil gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytan per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 40	1200	150	18
över 40 till 150	1200	250	18
över 150	1200	350	18
avelspar eller trio med kull	1200	-	18

10 § Hamster ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 14.

I denna tabell avses med minsta höjd avståndet mellan utrymmets golv och överdel. Denna höjd ska finnas i mer än 50 procent av utrymmet innan berikningsanordningar har satts in.

Vid planeringen av ett djurförsök ska djurens tillväxt beaktas så att utrymmet är tillräckligt stort under hela försöket.

Tabell 14. För hamster gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytan per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 60*	1500	100	14
högst 60	800	150	14
över 60 till 100	800	200	14
över 100 till 140	800	250	14
över 140	800	320	14
avelspar/hona med kull	800	-	14

* Gäller vid uppfödning. Avvanda hamstrar får hållas vid dessa högre beläggningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att försöksdjuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist

i välbefinnandet som t.ex. ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

11 § Marsvin ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 15.

I denna tabell avses med minsta höjd avståndet mellan utrymmets golv och överdel. Denna höjd ska finnas i mer än 50 procent av utrymmet innan berikningsanordningar har satts in.

Vid planeringen av ett djurförsök ska djurens tillväxt beaktas så att utrymmet är tillräckligt stort under hela försöket.

Tabell 15. För marsvin gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvyta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 200	1800	200	23
över 200 till 300	1800	350	23
över 300 till 450	1800	500	23
över 450 till 700	2500	700	23
över 700	2500	900	23
avelspar med kull	2500	*	23

* För varje ytterligare avelshona ska ytterligare 1000 cm² läggas till.

17 kap. Särskilda bestämmelser för kanin

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om kanin.

Allmänna råd till 2 kap. 2 § djurskyddslagen

Kaniner bör inte avvänjas före sex veckors ålder. Köns mogna hannar bör kastreras före grupphållning.

Inredning

2 § Kaniner som är äldre än 10 veckor ska ha tillgång till ett upphöjt område. Försöksdjuren ska kunna ligga och sitta på, samt utan svårighet röra sig på och under det upphöjda området.

Det upphöjda området enligt första stycket ska ha minst de mått som anges i tabell 19 i 7 §, men får inte vara större än att minst 60 procent av minimigolvytan enligt tabell 17 och 18 i 7 § har full takhöjd.

3 § Om kaniner som är yngre än 10 veckor ges tillgång till ett upphöjt område, ska det vara minst 55 cm × 25 cm. Höjden över golvet ska vara tillräcklig för att försöksdjuren ska kunna ligga och sitta på, samt utan svårighet röra sig på och under det upphöjda området.

SJVFS ange nummer

4 § Om det finns vetenskapliga eller veterinärmedicinska skäl för att inte använda ett upphöjt område, ska djurutrymmets yta enligt tabell 17 och 18 i 7 § vara 33 procent större för en ensam kanin och 60 procent större för två kaniner.

Foder

5 § Kaniner ska ha daglig tillgång till grovfoder.

Uppfödning

6 § Avelshonor ska ha tillgång till en bolåda med tak och bobyggnadsmaterial senast från och med en vecka före beräknad förlossning och till och med minst fyra veckor därefter.

Utrymmeskrav

7 § Kaniner ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 16–19.

Tabell 16. För kanin upp till 10 veckor gäller följande utrymmeskrav

Ålder	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
från och med avvänjning till och med 6 veckor	4000	800	40
från och med 7 veckor till och med 10 veckor	4000	1200	40

Tabell 17. För kanin över 10 veckor gäller följande utrymmeskrav

Slutlig kroppsvikt (kg)	Minsta golvyta för 1–2 djur (cm ²)	Minsta tillägg yta/djur 3–6 individer (cm ²)	Minsta tillägg yta/djur över 6 individer (cm ²)	Djurutrymmets minsta höjd (cm)
högst 3	3500	3000	2500	45
över 3 till 5	4200	3000	2500	45
över 5	5400	3000	2500	60

Tabell 18. Utrymmeskrav för kanin, avelshona med kull

Kanin- honans vikt (kg)	Minsta golvyta (cm ²)	Tillägg för bolådor (cm ²)	Inkl. bolåda	Minsta höjd (cm)
högst 3	3500	1000	4500	45
över 3 till 5	4200	1200	5400	45
över 5	5400	1400	6800	60

Tabell 19. Krav på storlek på upphöjt område till kanin

Slutlig kroppsvikt (kg)	Yta (cm x cm)	Höjd från djur- utrymmets golv (cm)
under 3	55 x 25	25
från och med 3 till och med 5	55 x 30	25
över 5	60 x 35	30

18 kap. Särskilda bestämmelser för katt

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om katt.

Allmänna råd till 2 kap. 2 § djurskyddslagen

Katter bör inte separeras från modern före 12 veckors ålder.

Tillsyn

2 § Vid den dagliga tillsynen av katter ska social stress kontrolleras.

Grupphållning

3 § Katter får inte hållas individuellt under mer än 24 timmar.

Katter som visar upprepat aggressivt beteende mot andra katter får hållas individuellt under en längre period än 24 timmar om det inte går att hitta en kompatibel individ som sällskap.

Inredning och berikning

4 § Utrymme ska vara försett med bolådor eller andra liggplatser på olika nivåer. Alla katter ska få plats att ligga på hyllorna samtidigt. Hyllorna ska sammanlagt vara minst så stora som anges i tabell 21 i 10 §.

5 § Det ska finnas tillräckligt antal lådor för avföring och urin. Lådorna ska vara tillräckligt stora och förses med tillräcklig mängd absorberande material.

SJVFS ange nummer

6 § Platser för utfodring och avföringslådor ska ligga minst 0,5 meter isär och får inte byta plats med varandra.

7 § Utrymme ska vara försett med klösanordningar och klätterstrukturer samt utnyttja hela utrymmets volym.

Uppfödning

8 § Honor som antingen har ungar under fyra veckors ålder eller som är i de två sista veckorna av dräktigheten får hållas individuellt.

9 § En avelshona med ungar ska ha tillgång till bolåda med bäddmaterial.

Utrymmeskrav

10 § Katter ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 20 och 21.

Tabell 20. För katt gäller följande utrymmeskrav

	Minsta golvyta* (m ²)	Per djur (m ²)	Höjd (m)
vuxen katt (äldre än 16 veckor)	5	1	2
hona med kull yngre än 12 veckor	5	2,5	2
växande djur, 12 – 16 veckor	5	0,7	2

* Exklusive hyllor

Tabell 21. Utrymmeskrav för hylla till katt

Minsta yta för första djuret (m ²)	Tillägg för varje ytterligare djur (m ²)
0,5	0,25

Allmänna råd till 18 kap. 10 §

För en hona med kull bör utrymmet ökas gradvis så att inhysningen för kullar vid 16 veckors ålder uppfyller utrymmeskraven för vuxna katter.

19 kap. Särskilda bestämmelser för hund

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om hund.

Allmänna råd till 2 kap. 2 § djurskyddslagen

Hundvalpar bör inte separeras från tiken före 8 veckors ålder.

Inredning

2 § Det ska finnas siktbarriärer mellan boxarna. Väggen mot korridoren och del av väggen mellan boxarna får dock bestå av genomsiktligt material.

3 § Utrymme ska ha upphöjda liggplatser som är tillräckligt stora så att alla hundar får plats att ligga ned samtidigt.

Uppfödning

4 § Valpningsutrymmet ska vara utformat så att tiken kan förflytta sig bort från valparna till en annan avdelning eller till ett upphöjt område.

Utomhusutrymme

5 § Hundar ska ha tillgång till utomhusutrymme.

Första stycket gäller inte om Jordbruksverket i samband med godkännandet av försöksdjursanläggningen har godkänt att utomhusutrymme saknas.

Hundar som inte har fri tillgång till utomhusutrymme ska rastas utomhus.

Allmänna råd till 19 kap. 5 §

Rastning bör ske minst två gånger per dag med en sammanlagd rastningstid på minst två timmar.

6 § I utomhusutrymmet ska det finnas lämpligt skydd mot nederbörd, vind och sol. Dessutom ska marken vara dränerad.

7 § Utomhusutrymmen ska ha upphöjda liggplatser.

Utrymmeskrav

8 § Hundar ska ha tillgång till minst så stort utrymme som framgår av tabell 22 och 23 om inte en regional djurförsöksetisk nämnd har beslutat annat. Höjden ska vara minst 2 meter.

Del av utrymmet i första stycket får utgöras av ett utomhusutrymme. Dock måste hundarna ha tillgång till ett inomhusutrymme som motsvarar minst 50 procent av det minsta utrymme som hundarna ska ha tillgång till enligt tabell 22 och 23.

En digivande tik eller en tik med kull ska ha samma utrymme som en ensam tik med samma vikt. Valparna får sedan hållas kvar på samma utrymme tills de är 12 veckor. Därefter ska valparna räknas som enskilda individer enligt tabell 22 och 23.

SJVFS ange nummer

Tabell 22. Utrymmeskrav för hund upp till 20kg

	<5 kg	5–10 kg	10–20 kg
utrymme för en hund (m ²)	6	10	14
tillägg för varje extra hund (m ²)	2	3	4

Om flera hundar av olika storlek hålls i samma utrymme, ska storleken på utrymmet utgå från det utrymme som krävs för en hund av den största storleken. Till detta läggs de utrymmen som krävs för varje extra hund i respektive storleksklass).

Tabell 23. Utrymmeskrav för hund 20kg och över

	20–30 kg	30–40 kg	> 40 kg
utrymme för en hund (m ²)	16	18	20
tillägg för varje extra hund (m ²)	5	6	7

Om flera hundar av olika storlek hålls i samma utrymme, ska storleken på utrymmet utgå från det utrymme som krävs för en hund av den största storleken. Till detta läggs de utrymmen som krävs för varje extra hund i respektive storleksklass.

20 kap. Särskilda bestämmelser för iller

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om iller.

Allmänna råd till 2 kap. 2 § djurskyddslagen

Illervalpar bör inte separeras från tiken före åtta veckors ålder.

Inredning

2 § Iller ska ha tillgång till bolådor eller bohålor med lämpligt bomaterial i tillräcklig omfattning.

3 § Iller får inte hållas på nätgolv.

Uppfödning

4 § En hona med valpar ska under avvänjningsperioden ha tillgång till en plats som är oåtkomlig för valparna.

Temperatur

5 § Illrar som hålls utomhus ska ha bolådor eller bohålor som skyddar mot kyla.

Utrymmeskrav

6 § Illrar ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 24.

Tabell 24. För iller gäller följande utrymmeskrav

	Minsta utrymme (m ²)	Utrymme per djur (m ²)	Kortaste sida (m)	Höjd (m)
avvanda illrar	2	1	1	1
hona med kull	2		1	1

21 kap. Särskilda bestämmelser för primater

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om primater.

2 § På en försöksdjursanläggning med primater ska det finnas tillgång till en etolog i tillräcklig omfattning.

Tillsyn

3 § Primater ska ha tillsyn minst två gånger dagligen. Det ska dessutom finnas permanenta övervakningssystem som möjliggör övervakning av samtliga primater. Systemen ska vara konstruerade så att den som observerar försöksdjuren inte kan ses eller höras av de försöksdjur som ska övervakas.

Grupphållning

4 § Primater ska hållas i par eller grupp.

Inredning och berikning

5 § Utrymmen för primater ska innehålla visuella barriärer och olika flyktvägar för att minimera aggression mellan försöksdjuren och inge en känsla av trygghet. Inredningen ska ge möjlighet för försöksdjuren att uttrycka sina normala beteendebeständ, stimulera rörelse samt tillåta flykt uppåt.

Allmänna råd till 21 kap. 5 §

Lämplig inredning kan vara hyllor, rep, rör och andra strukturer som ökar utrymmets användbarhet och komplexitet. Hyllor bör placeras på olika nivåer inom utrymmet.

6 § Berikningen ska vara anpassad till primaternas artspecifika och individuella behov.

Allmänna råd till 21 kap. 6 §

Lämplig berikning är utfodringsrutiner och foderanordningar som är utformade för att stimulera födosöksbeteende. Lämplig kompletterande berikning är föremål som stimulerar undersökande beteenden, samt finmotoriska och kognitiva aktiviteter. Dessa föremål bör bytas ut och förändras för att ge variation. Försöksdjuren bör tränas i att ha kontakt med och samarbeta med människor.

Uppfödning

7 § Unga primater får inte separeras från modern förrän de är 6–12 månader gamla, beroende på art.

8 § Krabbmakak, rhesusapa och grön markatta får inte separeras från modern före 12 månaders ålder. Övriga arter av makak och markatta får inte separeras från modern före åtta månaders ålder.

9 § Silkesapa, tamarin och babian får inte separeras från modern före åtta månaders ålder. Dödskalleapa får inte separeras från modern före sex månaders ålder.

Utomhusutrymme

10 § Primater ska ha tillgång till både inom- och utomhusutrymme. Utomhusutrymmet ska vara utformat så att det finns lämpligt skydd mot nederbörd, vind och sol.

Vid olämplig väderlek får en försöksdjursveterinär, eller i förekommande fall en expert, efter en individuell bedömning, besluta att försöksdjuren inte får vistas utomhus av djurskyddsskäl eller veterinärmedicinska skäl.

Undantag för utomhusutrymme

11 § Primater får hållas utan tillgång till utomhusutrymme om de används eller ska användas i djurförsök med

1. agens tillhörande längst riskklass 2 enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2018:4) om smittrisker, eller

2. genetiskt modifierade mikroorganismer i L- eller R-verksamhet enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2011:2) om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.

Utrymmeskrav

12 § Makak och markatta ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 25.

Tabell 25. För makak och markatta gäller följande utrymmeskrav

Primatart	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
krabmakak, rhesusapa och grön markatta*	2,0	2,0	2,0
krabmakak, rhesusapa och grön markatta i grupp för avel*	4,0	2,0	3,5***
övriga makaker och markattor <3 års ålder**	2,0	1,8	1
övriga makaker och markattor >3 års ålder*	2,0	1,8	1,8
övriga makaker och markattor i grupp för avel	3,5	2,0	3,5***

* I ett djurutrymme med minsta mått får högst två försöksdjur hållas.

** I ett djurutrymme med minsta mått får högst tre försöksdjur hållas.

*** I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för försöksdjur upp till två års ålder som hålls med sin moder.

13 § Silkesapa, tamarin och dödsalleapa ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 26.

Tabell 26. För silkesapa, tamarin och dödsalleapa gäller följande utrymmeskrav

Primatart	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
vit silkesapa*	1,0	2,0	0,5
vit silkesapa, familjegrupp för avel*	2,0	2,0	0,5**
övriga silkesapor*	0,5	1,5***	0,2**
tamarin*	1,5	1,5***	0,2**
dödsalleapa*	2,0	1,8	0,5**

* I ett djurutrymme med minsta mått får högst två försöksdjur hållas.

** I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för försöksdjur upp till 5 månader som hålls med sin familj.

SJVFS ange nummer

*** Djurutrymmets översta del ska vara minst 1,8 m över golvet.

14 § Babian ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 27.

Tabell 27. För babian gäller följande utrymmeskrav

	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
djur under 4 års ålder*	4	1,8	3
djur från och med 4 års ålder*	7	1,8	6
djur som hålls för avelsändamål		2	12**

* I ett djurutrymme med minimimått får högst två försöksdjur hållas.

** I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för försöksdjur upp till två års ålder som hålls med sin moder.

22 kap. Särskilda bestämmelser för nötkreatur, får, get, gris och hästdjur

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om de domesticerade formerna av nötkreatur, får, getter, grisar och hästdjur.

Allmänna råd till 2 kap. 2 § djurskyddslagen

1. Får och get bör normalt sett hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute sommartid.

2. Nötkreatur, får och get bör även under annan tid än sommartid ges tillfälle att vistas ute.

3. Tjurar och kalvar som är yngre än sex månader bör ges tillfälle att vistas ute.

4. Grisar bör ges tillfälle att vistas ute och bör då ha möjlighet att kunna reglera sin kroppstemperatur.

5. Hästdjur bör ges tillgång till bete sommartid.

Undantag från grupphållning

2 § Hästdjur får hållas i ensambox om de har syn-, hörsel-, lukt- och känselkontakt med andra hästdjur.

Utomhusutrymme

3 § Hästdjur ska normalt ges tillfälle att dagligen röra sig fritt i sina naturliga gångarter.

Utrymmeskrav

4 § Nötkreatur ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 28.

Tabell 28. För nötkreatur gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (kg)	Djur-utrymmets minsta storlek (m ²)	Golvyta per djur (m ²)	Utrymme vid fodertråg vid fri utfodring av nötkreatur utan horn (m/djur)	Utrymme vid fodertråg vid restriktiv utfodring av nötkreatur utan horn (m/djur)
högst 100	2,5	2,3	0,1	0,3
över 100 till 200	4,25	3,4	0,15	0,5
över 200 till 400	6	4,8	0,18	0,6
över 400 till 600	9	7,5	0,21	0,7
över 600 till 800	11	8,75	0,24	0,8
över 800	16	10	0,3	1

5 § Får och get ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 29 och 30.

Tabell 29. För får och get gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta golvyta/djur (m ²)	Skiljeväggens minsta höjd (m)
under 20	1	0,7	1
över 20 till 35	1,5	1	1,2
över 35 till 60	2	1,5	1,2
över 60	3	1,8	1,5

SJVFS ange nummer

Tabell 30. Krav på utfodringsutrymme för får och get

Kroppsvikt (kg)	Utrymme vid foderbord vid fri utfodring (m/djur)	Utrymme vid foderbord vid restriktiv utfodring (m/djur)
under 35	0,17	0,35
över 35 till 60	0,17	0,45
över 60 samt dräktiga tackor	0,17	0,50

6 § Gris ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 31.

Tabell 31. För gris gäller följande utrymmeskrav

Levande vikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek* (m ²)	Minsta golvyta/djur (m ²)	Minsta liggplats per djur** (m ² /djur)	Minsta plats vid foderbord (m/djur)
under 5	2	0,2	0,13	0,17
över 5 till 10	2	0,25	0,16	0,18
över 10 till 20	2	0,35	0,22	0,20
över 20 till 30	2	0,5	0,28	0,22
över 30 till 50	2	0,7	0,40	0,26
över 50 till 70	3	0,8	0,52	0,29
över 70 till 100	3	1	0,70	0,35
över 100 till 150	4	1,35	1,0	0,44
över 150 till 200	5	2,5	1,3	0,45
vuxna (konventionella) galtar	7,5	7,5	6,0	0,50

* Grisar kan begränsas i mindre utrymmen under korta tidsperioder, exempelvis genom att djurutrymmet delas av med skiljeväggar, om detta är motiverat av veterinärmedicinska eller experimentella skäl, till exempel om det är nödvändigt med individuell foderkonsumtion.

** Vid termoneutrala förhållanden.

7 § Hästdjur ska ha tillgång till det utrymme som framgår av tabell 32. Den kortaste sidan av boxen ska vara minst 1,5 gånger djurets mankhöjd. Inomhusutrymmen ska vara så höga att försöksdjuren kan stegra sig fullständigt.

Tabell 32. För hästdjur gäller följande utrymmeskrav

Mankhöjd (m)	Minsta golvyta för varje djur som hålls individuellt eller i grupper på upp till tre djur (m ² /djur)	Minsta golvyta för varje djur som hålls i grupper på fyra eller fler djur (m ² /djur)	Minsta golvyta för fölningsbox/ sto med föl (m ² /djur)	Djurutrymmets minsta höjd (m)
mellan 1,00 till 1,40	9	6	16	3
över 1,40 till 1,60	12	9	20	3
över 1,60	16	(2 x mankhöjd) ²	20	3

23 kap. Särskilda bestämmelser för vissa fåglar

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om zebrafink, duva, tamhöna, kalkon, anka, gås, vaktel, stare, gråsparv, talgoxe och blåmes.

Inredning och berikning

2 § Zebrafink och duva ska kunna flyga korta sträckor. Utrymmena ska därför vara långa och smala såvida de inte är så stora att detta krav ändå uppfylls.

3 § Tamhöns och duva ska ha tillgång till sittpinnar i sådan omfattning att alla får plats att vila samtidigt. Tamhöns ska även ha tillgång till strömedel som kan tillfredsställa deras beteendebeständigt av att picka, sprätta och sandbada.

4 § Anka och gås ska ha tillgång till en damm.

Utrymmeskrav

5 § Zebrafink ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 33 om inte en regional djurförsöksetisk nämnd beslutat annat.

SJVFS ange nummer

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 33. För zebrafink gäller följande utrymmeskrav

Gruppstorlek	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
upp till 6	1	100	2
mellan 7 och 12	1,5	200	2
mellan 13 och 20	2	200	3
för ytterligare fågel utöver 20	0,05	-	1 per 6 fåglar

6 § Duva ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 34.

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 34. För duva gäller följande utrymmeskrav

Gruppstorlek	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)	Sittpinnes minsta längd per fågel (cm)	Minsta yta per fågel (m ²)
upp till 6	2	200	5	30	0,33
mellan 7 och 12	3	200	5	30	0,25
för varje ytterligare fågel utöver 12	0,15	-	5	30	0,18

7 § Tamhöns ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 35 om inte en regional djurförsöksetisk nämnd beslutat annat.

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar

hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 35. För tamhöns gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Djur-utrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta yta per fågel (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
upp till 200	1	0,025	30	3
över 200 till 300	1	0,03	30	3
över 300 till 600	1	0,05	40	7
över 600 till 1 200	2	0,09	50	15
över 1 200 till 1 800	2	0,11	75	15
över 1 800 till 2 400	2	0,13	75	15
över 2 400	2	0,21	75	15

8 § Kalkon ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 36 om inte en regional djurförsöksetisk nämnd beslutat annat.

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 36. För kalkon gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (kg)	Djur-utrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta yta per fågel (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
upp till 0,3	2	0,13	50	3
över 0,3 till 0,6	2	0,17	50	7
över 0,6 till 1	2	0,3	100	15

SJVFS ange nummer

Kroppsvikt (kg)	Djur-utrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta yta per fågel (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
över 1 till 4	2	0,35	100	15
över 4 till 8	2	0,4	100	15
över 8 till 12	2	0,5	150	20
över 12 till 16	2	0,55	150	20
över 16 till 20	2	0,6	150	20
över 20	3	1	150	20

9 § Anka och gås ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 37–39.

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 37. För anka gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Djur-utrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel (m ²) *	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
upp till 300	2	0,1	50	10
över 300 till 1 200 **	2	0,2	200	10
över 1 200 till 3 500	2	0,25	200	15
över 3 500	2	0,5	200	15

* I detta ska det ingå en damm på minst 0,5 m² per 2 m² utrymme som är minst 30 cm djup. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

** Fåglar som ännu inte är flygfärdiga kan hållas i utrymmen som är minst 75 cm höga.

Tabell 38. För gås gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Djur-utrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel (m ²) *	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
upp till 500	2	1	200	10
över 500 till 2 000	2	1	200	15
över 2 000	2	1	200	15

* I detta ska det ingå en damm på minst 0,5 m² per 2 m² utrymme som är minst 30 cm djup. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

Tabell 39. Krav på minsta dammstorlek för anka och gås

	Yta (m ²)	Djup (cm)
anka	0,5*	30
gås	0,5*	mellan 10 och 30

* Dammstorleken räknas per 2 m²-utrymme. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

10 § Vaktel ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 40.

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 40. För vaktel gäller följande utrymmeskrav

Kroppsvikt (g)	Djur-utrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel som hålls i par (m ²)	Yta per ytterligare fågel som hålls i grupp (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
upp till 150	1	0,5	0,1	20	4
över 150	1	0,6	0,15	30	4

11 § Stare ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 41.

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 41. För stare gäller följande utrymmeskrav

Gruppstorlek	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)	Minsta sittplats per fågel (cm)
upp till 6	2,0	200	5	30
mellan 7 och 12	4,0	200	5	30
mellan 13 och 20	6,0	200	5	30
för varje ytterligare fågel mellan 21 och 50	0,25		5	30
för varje ytterligare fågel utöver 50	0,15		5	30

12 § Gråsparv ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 42.

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 42. För gråsparv gäller följande utrymmeskrav

Gruppstorlek vid avsaknad av siktbarriärer	Gruppstorlek vid förekomst av siktbarriärer	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta höjd (cm)
upp till 10	upp till 15	2,4	180
mellan 11 och 20	mellan 16 och 35	4,8	180
mellan 21 och 30	mellan 36 och 60	7,3	180
för varje ytterligare fågel utöver 30	för varje ytterligare fågel utöver 60	0,11	

13 § Talgoxe och blåmes ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 43.

Vid inhysning av vilda fåglar ska de utrymmesmått som anges i tabellerna alltid tillämpas när fåglar hålls i mer än 24 timmar. När fåglar hålls under kortare tidsperioder ska åtgärder vidtas för att minimera risker kring djurens välbefinnande.

Tabell 43. För talgoxe och blåmes gäller följande utrymmeskrav

Gruppstorlek	Djurutrymmets minsta storlek (m ²) per fågel	Minsta höjd (cm)	Minsta antal fågelmatare	Minsta sittplats per fågel (cm)
1	3	180	1	100
2–10 (*) (samma kön)	1	180	2	40
1 hona + 1 hane	2	180	2	100

(*) Gruppstorlekar större än 10 ska inte tillåtas utan ett fastställt övervakningsschema med tillräckligt frekvent övervakning för att upptäcka och begränsa aggressivitet.

24 kap. Särskilda bestämmelser för groddjur, marklevande ormar och vattenlevande sköldpaddor

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om groddjur, marklevande ormar och vattenlevande sköldpaddor. Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte halvkvatiska eller träd- och marklevande salamandrar.

Inredning och berikning

2 § Helakvatiska groddjur och vattenlevande sköldpaddor ska hållas i vatten. Halvkvatiska och marklevande groddjur ska ha tillgång till både land och vatten.

3 § Groddjur ska ha tillgång till gömställen som är utformade så att alla försöksdjur kan gömma sig samtidigt.

Allmänna råd till 24 kap. 2 och 3 §§

Försöksdjur som omfattas av detta kapitel bör ha tillgång till gömställen eller kamouflerande inredning anpassade efter artens behov. Helakvatiska groddjur bör ha gömställen på djurutrymmets botten. Vattensköldpaddor bör ha tillgång till både land- och vattendel. Marklevande ormar och groddjur som inte är helakvatiska bör ha tillgång till bottenmaterial. Bottenmaterialet och dess innehåll av fukt bör vara anpassat efter artens behov. Trädlevande groddjur bör ha en inredning som gör att de både kan röra sig och vila ovan mark.

Miljö och klimatreglering

4 § Temperatur, ljus och vattenförsörjning till akvarier och tankar ska anpassas till de enskilda groddjurens och kräldjurens behov och toleransgränser.

Allmänna råd till 24 kap. 4 §

Ljusintensitet och ljusfrekvens bör anpassas till de enskilda groddjurens och kräldjurens behov och toleransgränser. Försöksdjuren bör ha möjlighet att vistas inom områden med olika termozoner och olika ljusintensitet.

Utrymmeskrav

5 § Groddjur av helakvatiska arter ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 44. Om det krävs får dock mindre, individuella tankar användas vid naturlig parning och superovulation.

Utrymmena i tabell 44 gäller vuxna djur. För hållande av juveniler och yngel ska måtten ändras i proportion till djurens storlek.

Tabell 44. För groddjur av helakvatiska arter gäller följande utrymmeskrav

Djurets längd*, salamandrar (cm)	Djurets längd**, grodor och paddor (cm)	Minsta yta (m ²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m ²)	Minsta vattendjup (cm)
upp till 10	upp till 5	0,09	0,015	15
11 till 15	5,5 till 7,5	0,15	0,025	15
16 till 20	8 till 10	0,25	0,04	20
21 till 40	10,5 till 20	0,5	0,085	20
41 till 60	20,5 till 30	1,0	0,17	30
över 60	över 30	1,5	0,5	50

* Salamandrar längd mäts från nospetsen till svanspetsen.

** Längd på grodor och paddor mäts från nospetsen till rygglutet.

6 § Groddjur av halvkvatiska arter ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 45. Om det krävs får dock mindre individuella tankar användas vid naturlig parning och superovulation.

Tabell 45. För groddjur av halvkvatiska arter gäller följande utrymmeskrav

Djurets längd* (grodor och paddor) (cm)	Minsta yta** (m ²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m ²)	Minsta höjd*** (cm)	Minsta vattendjup (cm)
upp till 5	0,15	0,02	20	10
5,5 till 7,5	0,35	0,05	30	10
över 7,5	0,4	0,07	30	15

* Längd på grodor och paddor mäts från nospetsen till ryggslutet.

** En tredjedels land och två tredjedelar vatten där försöksdjuren kan ligga helt under vattenytan.

*** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant. Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

7 § Groddjur av trädlevande och marklevande arter ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 46. Om det krävs får dock mindre, individuella tankar användas vid naturlig parning och superovulation.

Tabell 46. För groddjur av trädlevande och marklevande arter gäller följande utrymmeskrav

Djurets längd* (grodor och paddor) (cm)	Minsta yta** (m ²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m ²)	Minsta höjd*** (cm)	Minsta vattendjup (cm)
upp till 2,5	0,09	0,01	30	10
3 till 5	0,15	0,02	30	10
5,5 till 7,5	0,35	0,05	40	10
8 till 10	0,4	0,07	40	15
över 10	0,5	0,12	40	15

* Längd på grodor och paddor mäts från nospetsen till ryggslutet.

** Två tredjedelar land och en tredjedels vatten där försöksdjuren kan ligga helt under vattenytan.

*** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant. Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

8 § Marklevande orm ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 47. Om det krävs får dock mindre, individuella tankar användas vid naturlig parning och superovulation.

SJVFS ange nummer

Tabell 47. För marklevande orm gäller följande utrymmeskrav

Kroppslängd (cm) *	Minsta golvyta (cm ²)	Minsta yta för varje ytterligare djur i grupputrymmet (cm ²)	Djurutrymmets minsta höjd (cm)**
upp till 30	300	150	10
över 30 till 40	400	200	12
över 40 till 50	600	300	15
över 50 till 75	1200	600	20
över 75	2500	1200	28

* Mätt från nos till stjärtspets.

** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant. Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

9 § Vattenlevande sköldpadda ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 48. Om det krävs får dock mindre, individuella tankar användas vid naturlig parning och superovulation.

Tabell 48. För vattenlevande sköldpadda gäller följande utrymmeskrav

Kroppslängd (cm) *	Vattenytans minsta area (cm ²)	Minsta tillägg till vattenytan för varje ytterligare djur i grupputrymmet (cm ²)	Minsta vattendjup (cm)
högst 5	600	100	10
över 5 till 10	1600	300	15
över 10 till 15	3500	600	20
över 15 till 20	6000	1200	30
över 20 till 30	10 000	2000	35
över 30	20 000	5000	40

* Mätt i en rät linje från skelets framkant till dess bakkant.

25 kap. Särskilda bestämmelser för fisk

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om fisk.

Vattenvolym, yta, djup och flöde

2 § Vattnets volym, yta, djup och flöde ska vara anpassat efter fiskarnas storlek, antal, ålder, hälsa, välbefinnande, miljöförhållanden, levnadssätt och utfodringsmetod. Fiskarna ska kunna simma på ett för arten normalt sätt.

Allmänna råd till 25 kap. 2 §

1. Vattnets volym bör inte understiga 40 liter om inte fiskarten är särskilt anpassad till små volymer vatten.

2. Vid hållande av större fisk, t.ex. torsk, bör akvariet ha en längd av minst fyra gånger fiskens längd.

Grupphållning

3 § Gruppestorlek och sammansättning ska anpassas efter de olika arternas sociala struktur och behov. Djurtätheten ska baseras på fiskarnas sammantagna behov när det gäller miljöförhållanden, hälsa och välbefinnande.

Allmänna råd till 25 kap. 3 §

Fiskar bör ha minst 1 liter vatten per fisk som är mindre än 5 cm lång och minst 4 liter vatten per fisk som är 5–10 cm lång. Fisk som är kraftig i förhållande till sin längd bör ha större vattenvolym per fisk.

Berikning och inredning

4 § Fiskar ska förses med lämplig miljöberikning om inte deras beteendemässiga egenskaper indikerar att sådant inte krävs.

Allmänt råd till 25 kap. 4 §

Berikning av miljön kan uppnås genom att ge möjlighet till exempelvis gömställen eller bottenmaterial. Gömställen kan bestå av tegelrör, krukskärvor, stengrottor eller dylikt, eller, för fiskar som gräver ned sig, en grävbar och mjuk botten.

5 § Minst en sida av ett akvarium eller motsvarande utrymme ska vara insynsskyddad om inte inredningen ger fiskarna ett motsvarande skydd.

Uppfödning

6 § Kraven på berikning i 15 kap. 7–9 §§ gäller inte om särskilt god hygien krävs vid lekförsök och hållande av yngel.

7 § Utfodringen av yngel ska ägnas särskild uppmärksamhet under övergången från levande till fabriksstillverkat foder.

Vattenförsörjning och vattenkvalitet

8 § Tillräckligt med vatten av lämplig kvalitet ska alltid finnas tillgängligt.

Vattenflödet i tankar med cirkulationssystem eller filtreringsanordningar ska vara tillräckligt för att säkerställa att vattenkvalitetsparametrarna håller sig på godtagbara nivåer, beroende på djurhållningssystemets egenskaper, på arten och på livsstadiets specifika krav.

SJVFS ange nummer

Vattenförsörjningen ska, där så är nödvändigt, filtreras eller behandlas så att ämnen som är farliga för fiskarna avlägsnas.

9 § Vattenkvalitetsparametrarna ska hela tiden hållas inom godtagbara värden för arten och utvecklingsstadiet i fråga, så att fiskarna kan bibehålla normal aktivitet och normala fysiologiska processer.

10 § Vattenflödet ska vara anpassat så att fiskarna kan simma på normalt sätt och i övrigt behålla sitt naturliga beteende.

Fiskar ska ges lämplig tid för aklimatisering och anpassning till förändrad vattenkvalitet. Lämpliga åtgärder ska vidtas för att minimera plötsliga förändringar i de olika parametrar som påverkar vattenkvaliteten.

Lämpligt vattenflöde och lämplig vattennivå ska säkerställas och övervakas.

Syrehalt, kväveföreningar, koldioxid, pH och salthalt

11 § Syrehalten ska anpassas efter behovet hos varje art och efter inhysningsförhållandena.

Anordningar för kompletterande syrsättning av vattnet i tankarna ska finnas där så krävs, beroende på djurhållningssystem.

Koncentrationerna av koldioxid och kväveföreningar, det vill säga ammoniak, nitrit och nitrat, ska hållas under skadliga nivåer.

12 § Vattenkvaliteten ska övervakas med hjälp av ett fastställt testschema med tillräckligt frekventa tester för att upptäcka förändringar i de kritiska parametrar som nämns i 11 § och åtgärder ska vidtas för att begränsa sådana förändringar.

pH-värdet ska anpassas till arten och övervakas för att hållas så stabilt som möjligt.

Salthalten ska anpassas till fiskartens krav och fiskens livsstadium. Förändringar av salthalten ska göras gradvis.

Temperatur och belysning

13 § Temperaturen ska behållas inom det optimala intervallet för fiskarten och dess utvecklingsstadier, och hållas så stabil som möjligt. Förändringar av temperaturen ska göras gradvis. Fisken ska hållas i lämplig fotoperiod.

Utfodring och hantering

14 § Fiskar ska utfodras med en diet som är lämplig för fisken, med rätt fodermängd med lämpliga intervall. För yngel finns ytterligare krav i 7 §. Om foderindragning är nödvändig av skäl som inte avser försök ska foderindragningen hållas så kort som möjligt och hänsyn ska tas till fiskarnas storlek och till vattentemperaturen.

Allmänna råd till 25 kap. 14 §

Nödvändiga skäl enligt ovan kan till exempel vara en transport av försöksdjur.

15 § När så är möjligt ska fiskar hanteras utan att de avlägsnas från vattnet. Hanteringen av fiskar, både i och utanför vattnet, ska begränsas till ett minimum och den utrustning som kommer i direkt kontakt med fiskarna ska vara fuktad. Fiskar ska inte hanteras när vattentemperaturen når de yttre gränserna för det intervall som de kan tolerera.

Särskilda bestämmelser för hållande av zebrafisk

16 § Utöver övriga bestämmelser i detta kapitel gäller tabell 49 och 17–18 §§ särskilt för zebrafisk.

Tabell 49. Krav avseende vattenparametrar för hållande av zebrafisk

Vattenparametrar	Minimi-/maximikrav
temperatur	24–29 °C
konduktivitet	150–1700 µS/cm ²
totalhårdhet	40–250 mg/L CaCO ₃
pH	6,5–8
kväveföreningar	NH ₃ /NH ₄ ⁺ < 0,1 (*) mg/L, NO ₂ ⁻ < 0,3 mg/L, NO ₃ ⁻ < 25 mg/L
löst syre	> 5 mg/L

(*) eller under detektionsgräns. 0,1 mg/L anger den totala halten ammoniak, NH₃/NH₄⁺. Detta motsvarar 0,002 mg/L av NH₃ vid 28 °C och pH 7,5.

Belysning för zebrafisk

17 § Under den ljusa perioden ska ljusnivåerna vara konstanta, utom under korta grynings- eller skymningsövergångar, när sådana tillämpas. Den mörka perioden ska vara helt mörk.

Vattenvolym och djurtäthet för zebrafisk

18 § Vattenvolymer mindre än 1 liter får inte användas för vuxna zebrafiskar. Djurtätheten får inte överstiga 10 vuxna fiskar/liter. Tankens storlek och form ska göra det möjligt för fiskarna att bete sig naturligt och simma på normalt sätt. En längre period av individuellt hållande ska undvikas.

26 kap. Särskilda bestämmelser för bläckfisk

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller utöver bestämmelserna i 15 kap. och innehåller särskilda bestämmelser om bläckfiskar.

Vattenförsörjning och vattenkvalitet

2 § Bläckfiskar ska alltid ha tillgång till tillräckligt med vatten av lämplig kvalitet.

3 § Tankens utformning och vattenflödet ska tillgodose försöksdjurets behov, däribland lämplig syrsättning i förhållande till dess storlek, livsstadium och beteendebestov.

4 § Vattentemperatur, salthalt, pH och halt av kväveföreningar ska vara anpassade till arternas och livsformernas behov.

5 § Bläckfiskar ska ges lämplig tid för acklimatisering och anpassning till förändrad vattenkvalitet.

Förhindrande av rymning

6 § Rymning och oavsiktligt införande av främmande element ska vid behov förhindras genom användning av barriärer.

Allmänna råd till 26 kap. 6 §

Barriärer kan exempelvis utgöras av lock, glasskivor eller liknande. Barriärerna kan vara konstruerade av material som plexiglas eller klar akryl för att möjliggöra visuell inspektion.

Belysning

7 § Bläckfiskar ska ha en ljusintensitet och fotoperiod som tillgodoser artens behov.

Föda

8 § Bläckfiskar ska ges en föda som är anpassad till arterna, deras utvecklingsstadier och beteendebestov.

Berikning och hantering

9 § Bläckfiskar ska förses med lämplig och tillräcklig mängd fysiska, kognitiva och sensoriska stimuli för att möjliggöra ett brett spektrum av artspecifika beteenden.

10 § Inhytningsförhållandena ska ta hänsyn till artspecifika sociala behov, det vill säga artens vana att leva i grupp eller solitärt. Gömställen eller tillhåll ska finnas i de fall detta är lämpligt för arten.

11 § När så är möjligt ska bläckfiskar hanteras utan att de avlägsnas från vattnet. Hantering av bläckfiskar utanför vattnet ska vara begränsad till ett minimum och den utrustning som kommer i direkt kontakt med försöksdjuren ska vara fuktad.

Utrymmeskrav

12 § Sepialiknande bläckfisk ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 50.

Tabell 50. För Sepiidae gäller följande utrymmeskrav

Familj	Grupp	Kropps- längd * (cm)	Vatten- ytans minsta area (cm ²)	Minsta tillägg till vattenyta ^o (cm ²)	Minsta vatten- djup (cm)
Sepiidae	Sepia- liknande bläckfisk ar	Upp till 2	100	40	7
Sepiidae	Sepia- liknande bläckfisk ar	> 2 till 6	600	200	15
Sepiidae	Sepia- liknande bläckfisk ar	> 6 till 12	1200	400	20
Sepiidae	Sepia- liknande bläckfisk ar	> 12	2500	1000	25

* Mantellängd.

^oMinsta tillägg till vattenytans area för varje ytterligare djur i grupptrymmet.

13 § Mindre bläckfisk ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 51.

Tabell 51. För Sepiolidae gäller följande utrymmeskrav

Familj	Grupp	Kropps- längd * (cm)	Vatten- ytans minsta area (cm ²)	Minsta tillägg till vattenyta ^o (cm ²)	Minsta vatten- djup (cm)
Sepioli- dae	Mindre bläck- fiskar **	upp till 1	50	5	5

SJVFS ange nummer

Familj	Grupp	Kroppslängd * (cm)	Vattenytans minsta area (cm ²)	Minsta tillägg till vattenyta ^o (cm ²)	Minsta vattendjup (cm)
Sepioli- dae	Mindre bläckfiskar **	> 1 till 3	120	50	8
Sepioli- dae	Mindre bläckfiskar **	> 3	150	100	12

* Mantellängd.

** Grupp upp till 40 individer.

^oMinsta tillägg till vattenytans area för varje ytterligare djur i grupputrymmet.

14 § Tioarmad bläckfisk ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 52.

Tabell 52. För Loliginidae gäller följande utrymmeskrav

Familj	Grupp	Kroppslängd * (cm)	Vattenytans minsta area (cm ²)	Minsta tillägg till vattenyta ^o (cm ²)	Minsta vattendjup (cm)
Loligini- dae	Tioarmade bläckfiskar ***, ****	upp till 15	2000	400	60
Loligini- dae	Tioarmade bläckfiskar ***, ****	> 15 till 25	4500	900	90
Loligini- dae	Tioarmade bläckfiskar ***, ****	> 25	6000	1200	90

* Mantellängd.

*** Cylindriska tankar ska användas i första hand. Minimivärdena ska ökas med 5 % om icke-cylindriska tankar används.

**** Under det juvenila stadiet (larvstadiet) ska tioarmade bläckfiskar hållas i cylindriska tankar med högst 20 nykläckta bläckfiskar per liter, och metoder för att begränsa visuell interaktion ska tillämpas

^oMinsta tillägg till vattenytans area för varje ytterligare djur i grupputrymmet.

15 § Åttaarmad bläckfisk ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 53.

Tabell 53. För Octopodidae gäller följande utrymmeskrav

Familj	Grupp	Kropps- längd * (cm)	Vatten- ytans minsta area (cm ²)	Minsta tillägg till vattenyta ^o (cm ²)	Minsta vatten- djup (cm)
Octopodi dae	Åtta- armade bläck- fiskar ****	upp till 10	2000	600	40
Octopodi dae	Åtta- armade bläck- fiskar ****	> 10 till 20	2600	700	50
Octopodi dae	Åtta- armade bläck- fiskar ****	> 20	4000	1200	50

* Mantellängd.

**** Under det juvenila stadiet (larvstadiet) ska åttaarmade bläckfiskar hållas i cylindriska tankar med högst 20 nykläckta bläckfiskar per liter, och metoder för att begränsa visuell interaktion ska tillämpas.

^oMinsta tillägg till vattenytans area för varje ytterligare djur i grupputrymmet.

27 kap. Övriga bestämmelser

Undantag

1 § Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket besluta om undantag från bestämmelserna i:

1. 2 kap. 12 §.
2. 5 kap. 2 §.
3. 10 kap. 5 § tabell. 1–4 och 25 § tabell 5.
4. 12 kap. 4 §.
5. 14 kap. 1–5, 9–27 §§, samt 8 § andra stycket.
6. 15 kap. 3 och 4 §§ och 5 § första stycket., 6–12 och 14–16 §§.
7. 16 kap. 3–11 §§.
8. 17 kap. 2–7 §§.
9. 18 kap. 2–10 §§.

SJVFS ange nummer

10. 19 kap. 2–8 §§.
11. 20 kap. 2–6 §§.
12. 21 kap. 3–14 §§.
13. 22 kap. 2–7 §§.
14. 23 kap. 2–13 §§.
15. 24 kap. 2–9 §§.
16. 25 kap. 2–18 §§.
17. 26 kap. 2–15 §§.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning¹⁰ träder i kraft den 4 december 2025. De allmänna råden ska börja gälla samma dag.

2. Genom författningen upphävs Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:9) om försöksdjur.

3. Följande bestämmelser tillämpas första gången den 4 december 2026

a. 10 kap. 5 § tabell 1 och tabell 3, 18 och 24 §§ gällande inerta gaser som avlivningsmetod, överdos av narkosmedel för bläckfiskar och hypotermisk chock för zebrafisk,

b. 14 kap. 25 §,

c. 23 kap. 5 § andra stycket, 6 § andra stycket, 7 § andra stycket, 8 § andra stycket, 9 § andra stycket och 10 § andra stycket och 11–13 §§,

d. 25 kap. 8–18 §§, och

e. 26 kap. 2–15 §§.

CHRISTINA NORDIN

Camilla Ekenstierna
(Försöksdjursenheten)

¹⁰ SJVFS XX.

Östertälje Tryckeri AB, Skarpnäck, 2025